

Hospodaření rozpočtů územních samosprávných celků, dobrovolných svazků obcí a regionálních rad regionů soudržnosti za rok 2013

Změny v oblasti rozpočtového určení daní, které vstoupily v účinnost od 1. ledna 2013, znamenaly především posílení sdílených daňových příjmů obcí na úkor příjmů státního rozpočtu. V novém rozpočtovém určení daní byly současně zohledněny dopady některých daňových opatření přijatých v tzv. „stabilizačním balíčku“ tak, aby efekty z vybraných daňových opatření byly pro rozpočty obcí a krajů příjmově neutrální.

Změna rozpočtového určení daní provedená zákonem č. 295/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení daní, a zákon č. 370/2011 Sb., kterým se mění zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, znamenala výrazné posílení daňových příjmů obcí (rozpočet předpokládal dopad ve výši zhruba 12,0 mld. Kč). Nová úprava zachovala druhy sdílených daní včetně uplatnění tzv. motivačních složek a oddělený propočet daňových příjmů pro čtyři největší města pomocí samostatných koeficientů, dále zůstal zachován také princip rozdělení sdílených daní pro ostatní obce podle čtyř velikostních skupin obcí s využitím koeficientů a násobků postupných přechodů. Nově se však změnila kritéria a váhy pro přerozdělení sdílených daní mezi jednotlivé obce s cílem řešit některá specifika obcí (podrobněji viz část 3).

V souvislosti s významným posílením daňových příjmů obcí došlo ke změnám v rozpočtování části transferů určených obcím. Pro rok 2013 již nebyl pro obce rozpočtován příspěvek na školství, neboť o odpovídající objem prostředků (1,5 mld. Kč) byly posíleny sdílené daňové příjmy obcí. V souvislosti se změnami v rozpočtovém určení daní a s realizací úsporných opatření ve státním rozpočtu nebyla již rozpočtována ani dotace na výkon zřizovatelských funkcí převedených z okresních úřadů obcím. Příspěvek na školství a dotace na výkon zřizovatelských funkcí převedených z okresních úřadů obcím byly do roku 2012 součástí finančních vztahů rozpočtu k rozpočtům obcí v úhrnech po jednotlivých krajích.

Další změna v oblasti transferů převáděných do územních rozpočtů se týkala financování výkonu sociálně-právní ochrany dětí. Účelová dotace na činnosti vykonávané obcemi s rozšířenou působností v oblasti sociálně-právní ochrany dětí, která byla dosud poskytována z kapitoly Všeobecná pokladní správa (dále jen „VPS“), nebyla pro rok 2013 v rámci této kapitoly rozpočtována. Financování výkonu sociálně-právní ochrany dětí zajišťuje nově pouze Ministerstvo práce a sociálních věcí, kam z hlediska resortní příslušnosti tato problematika výhradně náleží.

Dále se v rozpočtech obcí a krajů, stejně jako v předchozích letech, promítala úsporná opatření zapracovaná ve státním rozpočtu. Týkala se jak investičních, tak i neinvestičních dotací pro obce a kraje rozpočtovaných v různých kapitolách státního rozpočtu. V případě finančních vztahů státního rozpočtu k rozpočtům krajů, k rozpočtům obcí v úhrnech po jednotlivých krajích a k rozpočtu hl. m. Prahy, které jsou součástí kapitoly VPS (přílohy č. 5, 6 a 7 k zákonu o státním rozpočtu), byly do objemů příslušných dotačních titulů promítnuty pouze vlivy vyplývající ze změny počtu obyvatel a změny lůžkových kapacit ve vybraných zdravotních zařízeních.

Výdaje rozpočtů obcí, dobrovolných svazků obcí, krajů a regionálních rad regionů soudržnosti byly částečně ovlivňovány i zvýšením obou sazeb daně z přidané hodnoty o jeden procentní bod. Dopady na jednotlivé rozpočty se liší především podle rozsahu a struktury zajišťovaných služeb a činností.

Vedle výše uvedených změn, předpokládaných při sestavování rozpočtu na rok 2013, bylo rozpočtové hospodaření částí krajů a obcí významně ovlivněno potřebou řešit krizové situace

a likvidovat škody vzniklé při povodních v červnu loňského roku. Na základě usnesení vlády (č. 411, č. 461 a č. 511 z června 2013) byly z kapitoly VPS uvolněny mimořádné neinvestiční účelové dotace do rozpočtů šesti krajů (Středočeského, Jihočeského, Plzeňského, Ústeckého, Libereckého a Královéhradeckého) a do rozpočtu hl. m. Prahy v souhrnné výši 759,2 mil. Kč. Prostředky byly účelově určeny na úhradu prvotních nezbytných nákladů na záchranné a likvidační práce, které byly vynaloženy v souvislosti s opatřeními uloženými orgány krajů a obcí při řešení následků povodní (dotace podléhaly finančnímu vypořádání). Vzhledem k nutnosti zajistit financování předčasných voleb do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR v měsíci říjnu, bylo potřebné využít veškeré úspory v kapitole VPS. Příslušné krajské úřady a hl. m. Praha byly proto mimořádně vyzvány k vrácení nevyužitých finančních prostředků poskytnutých na úhradu prvotních nákladů na záchranné a likvidační práce při povodních. Objem vrácených finančních prostředků činil 126,1 mil. Kč.

Další novou skutečností, která se týkala výhradně dvou krajů a jedné regionální rady, bylo řešení úhrady plošné a extrapolované finanční opravy vyměřené Regionálním operačnímu programu regionu soudržnosti NUTS II Severozápad, které spočívalo v poskytnutí návratné finanční výpomoci ze státního rozpočtu Karlovarskému a Ústeckému kraji v souhrnné výši 0,9 mld. Kč (podrobněji viz část 2).

Rozpočet na rok 2013 předpokládal pro územní rozpočty celkem hospodaření s převahou výdajů nad příjmy (schodek 1,9 mld. Kč). Schodkové hospodaření bylo předpokládáno na všech úrovních územních rozpočtů s výjimkou regionálních rad, u kterých bylo počítáno s vyrovnaným hospodařením. Hospodaření územních rozpočtů celkem bylo v roce 2013 ukončeno s přebytkem ve výši 17,9 mld. Kč, jedná se o historicky nejvyšší přebytek hospodaření.

Následující hodnocení plnění příjmů a výdajů krajů, obcí, dobrovolných svazků obcí a regionálních rad je provedeno samostatně k rozpočtu po všech změnách, tj. k tzv. konečnému rozpočtu (dále jen k rozpočtu), který vedle změn souvisejících s provedenými rozpočtovými opatřeními zahrnuje také změny vyplývající z promítnutí nároků z nespotřebovaných výdajů organizačních složek státu.

1. Celkové výsledky hospodaření krajů, obcí, dobrovolných svazků obcí a regionálních rad regionů soudržnosti

Celkový objem příjmů (po konsolidaci) krajů, obcí, dobrovolných svazků obcí (dále jen „DSO“) a regionálních rad regionů soudržnosti (dále jen „regionální rady“) dosáhl **397,3 mld. Kč**, ve srovnání s předchozím rokem to představuje zvýšení o 18,5 mld. Kč (plnění předpokladů rozpočtu 96,9 %). K vysokému nárůstu příjmů došlo především na úrovni rozpočtů obcí, zvýšení příjmů bylo vykázáno také na úrovni krajů a regionálních rad. Pouze v případě DSO byl dosažený objem příjmů nižší nežli v předchozím roce.

Nárůst příjmů byl vykázán jak v části vlastních příjmů, tak i v části přijatých transferů. Vlastní příjmy územních rozpočtů dosáhly 249,0 mld. Kč, proti předchozímu roku vzrostly o 15,1 mld. Kč (plnění předpokladů rozpočtu 99,1 %). V rámci vlastních příjmů byl růst vykázán výhradně v části daňových příjmů, jejichž celkový objem dosáhl 208,4 mld. Kč, což znamená zvýšení o 17,4 mld. Kč (plnění předpokladů rozpočtu 100,8 %). Na vysokém nárůstu se podílela především úprava parametrů rozpočtového určení daní ve prospěch územních rozpočtů (obcí) na úkor dřívějšího nároku pro státní rozpočet.

Nedaňové i kapitálové příjmy byly naopak meziročně nižší a zaostaly za předpoklady rozpočtu. Nedaňové příjmy dosáhly 32,8 mld. Kč, což bylo o 0,6 mld. Kč méně nežli v roce

předchozím (plnění rozpočtu 95,0 %). Kapitálové příjmy byly zaúčtovány ve výši 7,8 mld. Kč (pokles o 1,7 mld. Kč, plnění rozpočtu 77,7 %).

Celkový objem přijatých transferů dosáhl 148,2 mld. Kč, proti předchozímu roku to bylo o 3,4 mld. Kč více (plnění rozpočtu 93,4 %). Neinvestiční transfery dosáhly 116,3 mld. Kč (meziroční nárůst o 2,0 mld. Kč) a investiční transfery 31,9 mld. Kč (nárůst o 1,4 mld. Kč).

Struktura hlavních zdrojů financování jednotlivých částí územních rozpočtů zůstává dlouhodobě stabilní. Hlavním zdrojem financování krajů jsou transfery ze státního rozpočtu, ze státních fondů a z rozpočtů regionálních rad, v loňském roce tvořily přijaté transfery (včetně převodů z vlastních fondů) 63,2 % celkových příjmů krajských rozpočtů. U obcí jsou hlavním zdrojem financování daňové příjmy, které se na celkových příjmech podílely ve výši 63,1 %, podíl přijatých transferů činil 22,9 %. Financování činnosti DSO je zajišťováno především transfery z různých úrovní veřejných rozpočtů, představovaly 79,1 % jejich celkových příjmů. Příjmovou stranu rozpočtů regionálních rad tvoří především transfery ze státního rozpočtu určené na předfinancování výdajů u projektů realizovaných v rámci regionálních operačních programů a částečně i transfery z rozpočtů příslušných krajů.

Pokud jde o strukturu transferů poskytovaných územním rozpočtům z jednotlivých kapitol státního rozpočtu, zůstává dlouhodobě nejvýznamnější kapitola Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy. Neinvestiční transfery poskytnuté z této kapitoly tvořily 87,4 % z celkového objemu neinvestičních transferů, které byly převedeny ze státního rozpočtu do rozpočtů krajů, obcí a DSO. Rozhodující objem dotací tvoří neinvestiční dotace na přímé náklady pro školy a školská zařízení zřizovaná kraji, obcemi a soukromými zřizovateli.

Tabulka č. 1: Bilance příjmů a výdajů územ. rozpočtů k 31.12.2013 po konsolidaci¹ (v mil. Kč)

	Územní rozpočty celkem				Stupně územních rozpočtů skutečnost k 31.12.2013		
	skutečnost k 31.12.2012	rozpočet 2013 po všech změnách	skutečnost k 31.12.2013	% plnění rozpočtu	obce a DSO	kraje	RRRS
Příjmy celkem	378 849,5	410 087,8	397 318,2	96,9	261 094,6	138 836,8	16 379,5
z toho:							
Daňové příjmy	191 008,8	206 749,0	208 443,1	100,8	161 725,9	46 717,1	.
Nedaňové příjmy	33 456,1	34 561,8	32 828,3	95,0	29 191,2	4 099,8	260,3
Kapitálové příjmy	9 490,4	9 990,0	7 765,0	77,0	7 482,3	282,7	0,0
Přijaté transfery	144 878,6	158 787,0	148 241,6	93,4	62 695,2	87 737,2	16 119,1
Výdaje celkem	377 322,3	412 016,7	379 408,9	92,1	243 208,5	138 880,7	16 295,7
Z toho:							
Běžné výdaje	285 582,7	295 684,6	293 126,2	99,1	174 072,3	123 602,9	2 090,5
Kapitálové výdaje	91 739,6	116 332,1	86 282,7	74,2	69 136,2	15 277,8	14 205,2
Saldo příjmů a výdajů	1 527,2	-1 928,9	17 909,3	.	17 886,1	-43,9	83,8

Dynamický nárůst příjmů územních rozpočtů, ke kterému došlo v loňském roce, se na výdajové straně jejich rozpočtů výrazněji neprojevil. **Celkové výdaje** územních rozpočtů

¹ Z důvodu konsolidace, jejímž smyslem je očistit údaje o rozpočtu nebo skutečnosti peněžních operací o interní přesuny peněžních prostředků uvnitř jednotky nebo mezi jednotkami na úrovni sumářů, za které se operace sledují, je součet na úrovni republiky odlišný od součtu jednotlivých úrovní, tj. obcí a DSO, krajů a regionálních rad. Příjmové, výdajové a finanční operace, které jsou předmětem konsolidace spolu s uvedením úrovně, na které se konsolidace provádí, stanovuje vyhláška č. 449/2009 Sb., o způsobu, termínech a rozsahu údajů předkládaných pro hodnocení plnění státního rozpočtu, rozpočtů státních fondů, rozpočtů územních samosprávných celků, rozpočtů dobrovolných svazků obcí a rozpočtů regionálních rad regionů soudržnosti, ve znění pozdějších předpisů.

činily **379,4 mld. Kč**, což proti předchozímu roku znamená zvýšení o 2,1 mld. Kč (plnění rozpočtu 92,1 %). Nárůst byl přitom koncentrován výhradně v části běžných výdajů (o 7,5 mld. Kč), kapitálové výdaje byly nižší o 5,5 mld. Kč, pokračoval tak trend meziročního poklesu investičních aktivit na úrovni územních rozpočtů. Kapitálové výdaje klesají čtvrtým rokem v řadě, v loňském roce byly zhruba o 30,6 mld. Kč nižší nežli v roce 2009, kdy jejich výše činila 116,9 mld. Kč.

Hospodaření územních rozpočtů celkem skončilo **s přebytkem 17,9 mld. Kč** (nejvyšší dosažený přebytek rozpočtového hospodaření územních rozpočtů od roku 2001). V zásadě se jednalo o přebytek dosažený na úrovni rozpočtů obcí (17,5 mld. Kč), DSO ukončily své hospodaření s přebytkem 0,4 mld. Kč a regionální rady přebytkem 0,1 mld. Kč. Hospodaření krajů lze hodnotit jako vyrovnané.

Stav finančních prostředků na bankovních účtech² rozpočtového hospodaření krajů, obcí a DSO (bez příspěvkových organizací) dosáhl ke konci sledovaného roku 97,8 mld. Kč, což bylo o 14,0 mld. Kč více nežli v roce předchozím. Postupný nárůst stavu finančních prostředků na bankovních účtech rozpočtů územně samosprávných celků a DSO celkem je vykazován od roku 2010, v loňském roce byl však meziroční růst nejvyšší.

Zvýšení stavu finančních prostředků na bankovních účtech bylo vykázáno především na účtech obcí a DSO (celkem o 11,8 mld. Kč, z toho na účtech obcí o 11,4 mld. Kč). Na účtech krajů se stav finančních prostředků meziročně zvýšil o 2,2 mld. Kč.

Tabulka č. 2: Stavy finančních prostředků na bankovních účtech rozpočtů ÚSC a DSO bez příspěvkových organizací ke dni 31.12. (v mld. Kč)

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
ÚSC celkem	31,0	34,7	41,0	46,2	57,6	61,9	71,6	89,0	67,8	70,6	71,4	83,8	97,8
Z toho:													
kraje	0,1	1,9	3,4	4,3	6,0	7,5	11,2	13,9	11,2	12,3	14,3	12,4	14,6
obce a DSO	30,9	32,8	37,6	41,9	51,6	54,4	60,4	75,1	56,6	58,3	57,1	71,4	83,2

2. Příjmy a výdaje krajů

Celkové příjmy krajů činily **138,8 mld. Kč** a ve srovnání s předchozím rokem byly vyšší o 2,2 mld. Kč (plnění předpokladů rozpočtu činilo 98,9 %).

Vlastní příjmy krajů, tvořené daňovými, nedaňovými a kapitálovými příjmy, dosáhly celkem 51,1 mld. Kč, meziročně byly vyšší o 0,7 mld. Kč. K nárůstu došlo pouze v části daňových příjmů (o 1,2 mld. Kč), nedaňové příjmy byly meziročně nižší o 0,4 mld. Kč a kapitálové příjmy o 0,1 mld. Kč.

Objem transferů, které jsou rozhodujícím zdrojem financování rozpočtů krajů, dosáhl 87,7 mld. Kč, proti předchozímu roku to znamená nárůst o 1,5 mld. Kč. Podíl transferů na celkovém objemu příjmů krajů činil 63,2 % a zůstal tak zhruba stejný jako v roce předchozím.

Daňové příjmy krajů dosáhly celkem **46,7 mld. Kč**, což představuje meziroční nárůst o 1,2 mld. Kč a plnění předpokladů rozpočtu 101,6 %.

Vývoj daňových příjmů částečně ovlivnila změna rozpočtového určení daní vyplývající z opatření přijatých v tzv. „stabilizačním balíčku“. Jeho součástí byla i změna zákona č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení daní ve vztahu ke krajům, která znamenala, že kraje nebudou v letech 2013 – 2015 participovat na efektech z vybraných daňových opatření obsažených v daném souboru změn zákonů (zvýšení sazeb daně z přidané hodnoty

² Termínované vklady krátkodobé a dlouhodobé, základní běžný účet ÚSC, běžné účty fondů ÚSC.

o 1 procentní bod, zavedení solidárního zvýšení daní u daní z příjmů fyzických osob a zrušení základní slevy na dani pro důchodce). Rozpočtové určení daně z přidané hodnoty a dále i daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti bylo upraveno tak, aby výnos z realizace uvedených opatření plynul do státního rozpočtu.

Podle zákona č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení daní tvoří daňové příjmy krajů v období let 2013 – 2015:

- a) daň z příjmů právnických osob v případech, kdy poplatníkem je příslušný kraj
- b) podíl na 7,86 % z celostátního hrubého výnosu daně z přidané hodnoty,
- c) podíl na 8,65 % z celostátního hrubého výnosu daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti a funkčních požitků,
- d) podíl na 8,92 % z celostátního hrubého výnosu daně z příjmů fyzických osob vybírané srážkou podle zvláštní sazby,
- e) podíl na 8,92 % z 60 % z celostátního hrubého výnosu daně z příjmů fyzických osob sníženého o výnosy uvedené v písmenech c) a d),
- f) podíl na 8,92 % z celostátního hrubého výnosu daně z příjmů právnických osob.

Celkový výnos **daně z příjmů fyzických osob** činil 12,0 mld. Kč, ve srovnání s předchozím rokem byl vyšší o 0,4 mld. Kč (plnění rozpočtu 98,6 %). Nárůst byl vykázán u daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti a funkčních požitků, jejíž výše dosáhla 10,7 mld. Kč (zvýšení o 0,4 mld. Kč). Výnos daně z příjmů fyzických osob z kapitálových výnosů byl zaúčtován ve výši 1,1 mld. Kč a zůstal tak zhruba na úrovni předchozího roku. Výnos daně ze samostatné výdělečné činnosti dosáhl 0,2 mld. Kč, stejně jako v předchozích třech letech byl v této části daně vykázán mírný meziroční pokles.

Tabulka č. 3: Bilance příjmů a výdajů krajů (v mil. Kč)

Ukazatel	skutečnost k 31.12.2012	rozpočet 2013		skutečnost k 31.12.2013	% plnění rozp.	Index 2013/ 2012
		schválený	po všech změnách			
1	2	3	4	5	6	7
I. Daňové příjmy	45 474,3	46 000,0	46 000,0	46 717,1	101,6	102,7
z toho:						
Daně z příjmů fyzických osob	11 635,3	12 200,0	12 200,0	12 024,3	98,6	103,3
Daně z příjmů právnických osob	11 318,1	11 100,0	11 100,0	11 430,5	103,0	101,0
Daň z přidané hodnoty	22 490,6	22 700,0	22 700,0	23 241,9	102,4	103,3
Daně a poplatky z vybr. činností	30,3	.	.	20,4	.	67,3
II. Nedaňové	4 471,0	4 815,2	4 815,2	4 099,8	85,1	91,7
III. Kapitálové příjmy	416,4	340,0	340,0	282,7	83,1	67,9
Vlastní příjmy	50 361,7	51 155,2	51 155,2	51 099,6	99,9	101,5
IV. Přijaté transfery (po konsolidaci)	86 233,3	87 324,3	89 263,8	87 737,2	98,3	101,7
Příjmy celkem (po konsolidaci)	136 595,0	138 479,5	140 419,0	138 836,8	98,9	101,6
I. Běžné výdaje (po konsolidaci)	122 227,1	121 478,7	122 619,6	123 602,9	100,8	101,1
II. Kapitálové výdaje	18 581,1	17 954,9	18 753,5	15 277,8	81,5	82,2
Výdaje celkem (po konsolidaci)	140 808,2	139 433,6	141 373,1	138 880,7	98,2	98,6
Saldo příjmů a výdajů (po konsol.)	- 4 213,2	-954,1	-954,1	- 43,9	.	.

Daň z příjmů právnických osob byla zaúčtována ve výši 11,4 mld. Kč, proti předchozímu roku výnos daně vzrostl o 0,1 mld. Kč (plnění předpokladů rozpočtu 103,0 %).

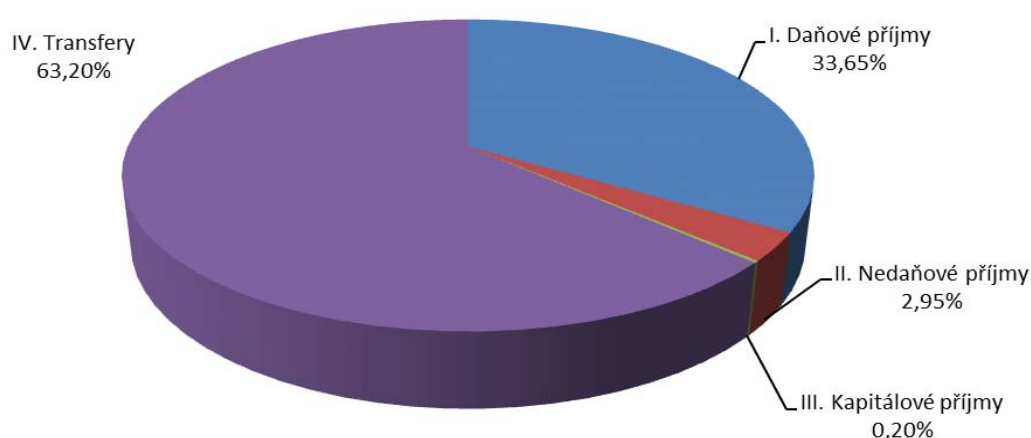
Výnos **daně z přidané hodnoty**, která tvoří nejvýznamnější součást sdílených daňových příjmů krajů, dosáhl 23,2 mld. Kč, což znamená nárůst proti předchozímu roku o 0,75 mld. Kč. Přes snížení procenta sdílení výnosu z DPH pro kraje bylo inkaso do rozpočtů

krajů vyšší, než předpokládal rozpočet (plnění 102,4 %). Ve výsledku se promítl příznivý vývoj celostátního inkasa DPH, které meziročně vzrostlo o 10,1 %.

Daně a poplatky z vybraných činností a služeb tvoří jen velmi malou část celkových daňových příjmů krajů (jejich rozhodující část představují správní poplatky). V loňském roce činily tyto příjmy 20,4 mil. Kč, což bylo zhruba o jednu třetinu méně nežli v předchozím roce.

Vývoj daňových příjmů krajů v posledních čtyřech letech dosud neumožnil vyrovnat propad daňových příjmů z roku 2009 (meziroční nárůst v roce 2010 činil 1,3 mld. Kč, v roce 2011 a 2012 vždy 0,2 mld. Kč a v loňském roce 1,2 mld. Kč). Dosažený objem daňových příjmů proto stále zůstává pod úrovní, která byla dosažena v roce 2008, kdy daňové příjmy krajů činily 49,8 mld. Kč.

Graf č. 1: Příjmy krajů podle druhového členění rozpočt. skladby za rok 2013 (po konsolidaci)

Nedaňové příjmy krajů dosáhly v souhrnu **4,1 mld. Kč**, ve srovnání s předchozím rokem byly nižší o 0,4 mld. Kč (plnění rozpočtu 85,1 %). Pokles byl vykázan především na těchto položkách: splátky půjčených prostředků od příspěvkových organizací (o 0,4 mld. Kč), příjmy z finančního vypořádání minulých let (o 0,1 mld. Kč) a příjmy z úroků (o 0,1 mld. Kč). Naproti tomu se mírně zvýšily příjmy z poskytování služeb a výrobků a splátky půjček od podnikatelských nefinančních subjektů.

Kapitálové příjmy krajů činily **0,3 mld. Kč**, proti loňskému roku byly nižší o 0,1 mld. Kč (plnění rozpočtu 83,1 %). K poklesu došlo především v objemově nejvýznamnější části, kterou tvoří příjmy z prodeje hmotného dlouhodobého majetku.

Transfery představují objemově nejvýznamnější zdroj financování krajských rozpočtů. Poskytovány jsou ze státního rozpočtu, ze státních fondů a z rozpočtů regionálních rad. Do konsolidovaných přijatých transferů patří podle rozpočtové skladby také některé převody z vlastních fondů. Ve sledovaném období přijaly kraje do svých rozpočtů transfery v celkové výši **87,7 mld. Kč**, což představuje meziroční nárůst o 1,5 mld. Kč (plnění rozpočtu 98,3 %). Ke zvýšení došlo pouze v části neinvestičních transferů (o 1,8 mld. Kč), objem investičních transferů se naopak meziročně snížil o 0,3 mld. Kč.

Ze státního rozpočtu jsou krajům poskytovány transfery z kapitoly VPS, které zahrnují příspěvek na výkon státní správy v rámci finančního vztahu státního rozpočtu k rozpočtům krajů (příloha č. 5 k zákonu o státním rozpočtu) a tzv. ostatní dotace z kapitoly VPS. Největší objem transferů je však do rozpočtů krajů převáděn z ostatních kapitol státního rozpočtu.

Z kapitoly VPS přijaly kraje celkem 1,7 mld. Kč. Z toho 1,0 mld. Kč činil příspěvek na výkon státní správy v přenesené působnosti (příspěvek nebyl stejně jako v předchozích čtyřech letech valorizován, jeho objem proto zůstal stejný jako v předchozím roce).

V části tzv. ostatních dotací z kapitoly VPS byly krajům převedeny transfery v celkové výši 0,7 mld. Kč. Rozhodující část (96,5 %) tvořily neinvestiční transfery, přičemž se jednalo především o prostředky uvolněné jako mimořádné neinvestiční účelové dotace v souvislosti s řešením následků povodní (0,5 mld. Kč). Další část neinvestičních transferů tvořily prostředky směřované na úhradu výdajů stanovených zvláštními zákony nebo předpisy (dotace určené na náhrady škod způsobených vybranými zvláště chráněnými živočichy, dotace na úhradu nákladů spojených s preventivními opatřeními zabráňujícími vzniku a šíření onemocnění tuberkulózou, dotace na výdaje spojené s volbami do Parlamentu ČR).

Investiční transfery poskytnuté krajům z kapitoly VPS činily pouze 24 mil. Kč, jednalo se o prostředky určené na majetkové vypořádání pozemků pod stavbami silnic II. a III. tříd.

Dále byly ze státního rozpočtu, z kapitoly VPS, poskytnuty krajům dvě návratné finanční výpomoci v celkové výši 0,9 mld. Kč, a to v souvislosti s řešením úhrady plošné a extrapolované finanční opravy vyměřené Regionálnímu operačnímu programu regionu soudržnosti NUTS II Severozápad (dále jen „ROP Severozápad“). Návratné finanční výpomoci byly určeny na poskytnutí dotace z rozpočtu krajů Regionální radě regionu soudržnosti Severozápad, která měla být následně použita na úhradu části celkové finanční opravy vyměřené ROP Severozápad na základě závěrů auditní mise Evropské komise. Úhrada finanční opravy byla předpokladem pro obnovení refundace a certifikace výdajů ROP Severozápad. Termín splatnosti návratných finančních výpomocí byl stanoven nejpozději do konce roku 2020. Výše jednotlivých splátek a termíny pro jejich úhradu byly určeny splátkovým kalendářem.

Nejvýznamnější zdroj příjmů krajů představují transfery a půjčky poskytované přímo z rozpočtů kapitol ostatních ústředních orgánů státní správy a ze státních fondů. V průběhu roku 2013 přijaly kraje z rozpočtů ústředních orgánů státní správy (bez kapitol VPS, OSFA a prostředků z Národního fondu) finanční prostředky v celkové výši 81,2 mld. Kč, což představuje zvýšení proti předchozímu roku o 1,8 mld. Kč. Nárůst byl vykázan především v části neinvestičních transferů (o 1,5 mld. Kč), investiční transfery vzrostly o 0,3 mld. Kč. Ze státních fondů přijaly kraje 0,2 mld. Kč.

Z kapitoly **Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy** přijaly kraje transfery ve výši 75,8 mld. Kč, tj. o 1,1 mld. Kč více oproti předchozímu roku. Převážnou část dotací pokrývaly neinvestiční výdaje směřující do oblasti přímých nákladů škol na platy, výdaje na učební pomůcky a školní potřeby, služby apod. Další prostředky byly použity v rámci programů zaměřených na rozvoj a zkvalitnění vzdělávání, do oblasti rovných příležitostí dětí a žáků, včetně dětí a žáků se specifickými vzdělávacími potřebami, dále na program sociální prevence, prevence kriminality apod.

Kraje obdržely z kapitoly **Ministerstva dopravy** finanční prostředky ve výši 2,4 mld. Kč, tj. na úrovni předchozího roku. V rámci neinvestičních transferů směřovaly prostředky na příspěvek na ztrátu dopravce z provozu veřejné osobní drážní dopravy.

Z kapitoly **Ministerstva práce a sociálních věcí** získaly kraje finanční prostředky ve výši 1,4 mld. Kč, což představuje proti předchozímu roku mírný pokles (o 0,1 mld. Kč). Prostředky byly použity jednak v rámci operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost, který je zaměřen na snížení nezaměstnanosti a zlepšení struktury pracovních míst, dále na státní příspěvek zřizovatelům zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc. Další prostředky podpořily služby v oblasti sociální integrace a zaměstnanosti.

Navíc Ministerstvo práce a sociálních věcí poskytlo přímo příspěvkovým organizacím zřízeným krajem (bez prostřednictví rozpočtu kraje) v rámci dotačního titulu neinvestiční nedávkové transfery podle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, finanční prostředky v celkovém objemu 2,7 mld. Kč.

Tabulka č. 4: Přehled o transferech a půjčkách přijatých krajskými úřady ze státního rozpočtu a ze státních fondů v roce 2013 (v mil. Kč)

Kapitola	Celkem	z toho:		
		Neinvestiční	Investiční	Půjčky
Úřad vlády ČR	5,2	5,2		
Ministerstvo zahraničních věcí	0,6	0,6		
Ministerstvo obrany	2,4	2,4		
Ministerstvo práce a sociálních věcí	1 360,4	1 284,9	75,5	
Ministerstvo vnitra	383,2	381,2	2,0	
Ministerstvo životního prostředí	173,7	67,8	105,9	
Ministerstvo pro místní rozvoj	868,0	78,9	789,1	
Ministerstvo průmyslu a obchodu	25,8	1,1	18,4	6,3
Ministerstvo dopravy	2 446,3	2 446,3		
Ministerstvo zemědělství	28,2	3,6	24,6	
Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy	75 809,9	75 538,7	271,2	
Ministerstvo kultury	19,8	18,4	1,4	
Ministerstvo zdravotnictví	107,6	107,6		
Národní fond	20,0	6,0	14,0	
Operace státních finančních aktiv	0,4	0,4		
VPS - transfery v rámci souhrn. dotačního vztahu	1 035,7	1 035,7		
VPS - ostatní transfery	1 586,2	656,9	23,8	905,5
Státní fond životního prostředí	11,4	7,1	4,3	
Státní fond dopravní infrastruktury	176,4	134,0	42,4	
Celkem	84 061,2	81 776,8	1 372,6	911,8

Z kapitoly **Ministerstva pro místní rozvoj** obdržely kraje transfery ve výši 0,9 mld. Kč (0,3 mld. Kč v roce 2012), z toho značná část směřovala do investiční oblasti. Finanční prostředky byly použity především v rámci Integrovaného operačního programu se zaměřením na zkvalitnění služeb veřejné správy prostřednictvím vyššího využití informačních a komunikačních technologií v krajích (ICT). Další prostředky podpořily obnovu krajského a obecního majetku poškozeného povodní v minulých letech.

Z kapitoly **Ministerstva vnitra** získaly kraje prostředky ve výši 0,4 mld. Kč, které byly uvolněny v rámci neinvestičních transferů do oblasti požární ochrany. Další prostředky podpořily například projekty zaměřené na zvýšení kvality řízení v úřadech územní správy a projekty prevence kriminality. Značná část prostředků byla rovněž uvolněna krajům na pokrytí mimořádných finančních prostředků pro jednotky dobrovolných hasičů nasazených v průběhu povodní v červnu 2013.

Transfery z kapitoly **Ministerstva životního prostředí** ve výši 0,2 mil. Kč směřovaly do programů na podporu udržitelného využívání zdroje energie, zlepšování stavu přírody a krajiny, na podporu zkvalitnění nakládání s odpady apod.

Celkové výdaje krajů dosáhly **138,9 mld. Kč** (plnění předpokladů rozpočtu 98,3 %), proti předchozímu roku byly nižší o 1,9 mld. Kč. K poklesu došlo výhradně v části kapitálových výdajů, které se meziročně snížily o 3,3 mld. Kč, běžné výdaje naopak vzrostly o 1,4 mld. Kč. Celkové výdaje krajů nadále zůstávají pod úrovní dosaženou v roce 2009, kdy činily 144,6 mld. Kč, pokles se přitom týká pouze kapitálových výdajů (v roce 2009 činily kapitálové výdaje 23,7 mld. Kč, v roce 2013 to bylo 15,3 mld. Kč, tj. zhruba o třetinu méně).

Tabulka č. 5: Výdaje krajů v letech 2011–2013 po konsolidaci (v mil. Kč)

	2011 skutečnost	2012 skutečnost	2013 skutečnost	Index	
				2012 2011	2013 2012
I. Běžné výdaje	119 559,4	122 227,1	123 602,9	102,2	101,1
z toho					
Platy a ostatní platby za provedenou práci	2 502,8	2 535,9	2 575,1	101,3	101,5
Nákup materiálu	341,0	336,3	351,8	98,6	104,6
Nákup vody, paliv a energie	333,2	439,2	475,8	131,8	108,3
Nákup služeb	3 468,5	3 370,3	3 107,0	97,2	92,2
Ostatní nákupy	1 653,9	1 044,3	1 164,7	63,1	111,5
Výdaje na dopravní obslužnost	12 416,4	13 019,5	13 336,4	104,9	102,4
Neinvestiční transfery podnik. subjektům	4 013,3	4 077,2	4 008,1	101,6	98,3
Neinvestiční transfery nezisk. a podob. org. ³	38 746,2	2 182,3	2 174,5	.	99,6
Neinvestiční transfery přísp. a podob. org. ³	51 883,9	90 924,2	91 227,4	.	100,3
z toho: zřízeným příspěvk. organizacím ³	46 636,1	47 524,1	46 171,4	101,9	97,2
cizím příspěvkovým organizacím ³	5 025,7	43 189,3	44 807,7	.	103,7
II. Kapitálové výdaje	18 329,4	18 581,1	15 277,8	101,4	82,2
z toho:					
Investiční nákupy a související výdaje	9 923,9	10 377,8	8 532,9	104,6	82,2
Investiční transfery podnikatel. subjektům	1 165,6	840,7	621,0	72,1	73,9
Investiční transfery nezisk. a podobným org.	159,9	135,9	69,9	85,0	51,4
Investiční transfery příspěvk. organizacím	4 087,9	4 335,9	3 770,6	106,1	87,0
Výdaje celkem	137 888,8	140 808,2	138 880,7	102,1	98,6

Běžné výdaje krajů činily **123,6 mld. Kč**, což proti předchozímu roku znamená zvýšení o 1,4 mld. Kč (plnění rozpočtu 100,8 %).

Objemově nejvýznamnější položkou výdajů krajů jsou neinvestiční transfery příspěvkovým a podobným organizacím. Jejich celkový objem činil 91,2 mld. Kč, proti předchozímu roku to bylo o 0,3 mld. Kč více (jedná se především o příspěvkové organizace v oblasti školství, sociální péče, kultury a zdravotnictví). Příspěvky a transfery organizacím, kterých jsou kraje zřizovateli, činily 46,2 mld. Kč a transfery cizím příspěvkovým organizacím 44,8 mld. Kč.

Kraje ze svých rozpočtů poskytovaly neinvestiční transfery také přímo ostatním rozpočtům územní úrovně. Jejich celková výše činila 2,9 mld. Kč, což bylo meziročně o 1,0 mld. Kč více. Transfery obcím a DSO činily 1,8 mld. Kč, jednalo například o dotace v rámci programu obnovy venkova, na podporu aktivit v oblasti životního prostředí, podporu prevence sociálně patologických jevů, podporu v oblasti kultury, sportu a tělovýchovy, na obnovu kulturních památek, podporu v sociální oblasti a zdravotnictví apod. Transfery regionálním radám činily 1,0 mld. Kč, tj. o 0,8 mld. Kč více nežli v předchozím roce (promítá se zde již zmíněná dotace na úhradu plošné a extrapolované finanční opravy vyměřené ROP Severozápad).

V ostatních skupinách transferů poskytovaných z rozpočtů krajů byl vykázán mírný meziroční pokles (transfery podnikatelským subjektům, neziskovým podobným organizacím).

Výdaje krajů na dopravní obslužnost činily 13,3 mld. Kč a proti loňskému roku vzrostly o 0,3 mld. Kč. Tyto výdaje představují úhradu prokazatelné ztráty provozovatelům hromadné

³ Metodická změna v zařazení podle rozpočtové skladby platná od počátku roku 2012, která se týkala položek „Neinvestiční transfery neziskovým a podobným organizacím“ a „Neinvestiční transfery příspěvkovým a podobným organizacím“. Metodika vykazování finančních toků ve školství nově předepisuje pro posílání finančních prostředků na přímé náklady pro základní školy a mateřské školy zřizované obcí použití položky 5339 Neinvestiční transfery cizím příspěvkovým organizacím (před tím byla používána položka 5229 Neinvestiční transfery neziskovým a podobným organizacím).

dopravy v důsledku plnění veřejné služby (zajištění dopravní obslužnosti) podle zákona o silniční dopravě (č. 111/1994 Sb.) a zákona o drahách (č. 266/1994 Sb.).

Výdaje krajů na položkách, které mají úzkou souvislost se zajišťováním běžného provozu krajů, se ve srovnání s předchozím rokem mírně zvýšily na položkách výdaje na platy a související pojistné, výdaje na nákup materiálu, výdaje na nákup vody, paliv a energie a výdaje na ostatní nákupy (v řádu desítek milionů Kč). Naopak snížení bylo vykázáno na položce nákup služeb (o 0,3 mld. Kč) a na položce úroky (o 0,1 mld. Kč).

Kapitálové výdaje krajů dosáhly **15,3 mld. Kč**, meziročně byly nižší o 3,3 mld. Kč (plnění rozpočtu 81,5 %). Pokles byl vykázán ve všech hlavních skupinách výdajů.

V objemově nejvýznamnější skupině kapitálových výdajů, kterou jsou investiční nákupy a související výdaje, vynaložily kraje 8,5 mld. Kč, což bylo o 1,8 mld. Kč méně nežli v předchozím roce. Investiční transfery poskytované příspěvkovým a podobným organizacím činily 3,8 mld. Kč (meziročně o 0,5 mld. Kč méně) a investiční transfery podnikatelským subjektům 0,6 mld. Kč (o 0,2 mld. Kč méně). Kraje vynaložily rovněž méně prostředků na nákup akcií a majetkových podílů, výdaje činily 0,3 mld. Kč (o 0,1 mld. Kč méně).

Objem investičních transferů, které kraje poskytly přímo do rozpočtů obcí a DSO, dosáhl 1,2 mld. Kč (meziročně o 0,6 mld. Kč méně). Tyto prostředky směřovaly především na podporu rozvoje obcí, na výstavbu a obnovu dopravní infrastruktury, na výstavbu a obnovu vodohospodářské infrastruktury a na protipovodňová opatření, na ochranu životního prostředí a ochranu lesů, dále na rozvoj aktivit volného času a sportu, na podporu cestovního ruchu, na řešení havarijních stavů po povodních a živelných pohromách apod.

Z hlediska odvětvového členění kapitálových výdajů vynakládají kraje největší objem prostředků do oblasti dopravy, v loňském roce to bylo 6,0 mld. Kč. Dalšími významnými odvětvími jsou zdravotnictví (2,7 mld. Kč), vzdělávání a školské služby (1,9 mld. Kč), kultura, církev a sdělovací prostředky (1,0 mld. Kč), sociální služby a společné činnosti v sociálním zabezpečení (0,8 mld. Kč), státní správa a územní samospráva (0,7 mld. Kč) a bydlení, komunální služby a územní rozvoj (0,6 mld. Kč).

Příspěvkové organizace zřizované kraji

Ke konci roku 2013 vykonávalo činnost celkem 1 968 příspěvkových organizací, jejichž zřizovatelem byly kraje. Počet příspěvkových organizací se meziročně snížil, úbytek však byl nižší nežli v předchozím roce (meziroční úbytek v loňském roce činil 27 organizací, v roce předchozím to bylo 76 organizací). Trend poklesu počtu příspěvkových organizací je dlouhodobější, například proti roku 2008, kdy bylo evidováno celkem 2 241 příspěvkových organizací zřízených kraji, je nyní jejich počet o 273 organizací nižší.

Z celkového počtu příspěvkových organizací jich 1 879 (tj. zhruba 95,5 %) hospodařilo s účetním ziskem nebo vykázalo vyrovnané hospodaření. Podíl příspěvkových organizací vykazujících ztrátu (4,5 %), byl proti roku 2012 o 0,7 procentního bodu vyšší.

Příspěvkové organizace jsou zřizovány pro činnosti, které jsou zpravidla neziskové a jejichž rozsah, struktura a složitost vyžadují samostatnou právní subjektivitu. Tyto organizace hospodaří s finančními prostředky získanými vlastní činností a s prostředky přijatými z rozpočtu svého zřizovatele, dále s prostředky svých fondů, s peněžitými dary od fyzických a právnických osob, včetně prostředků poskytnutých ze státního rozpočtu a ze zahraničí.

Z hlediska odvětvové struktury převažují organizace působící v oblasti vzdělávání, tvoří 66,8 % z celkového počtu příspěvkových organizací zřizovaných kraji (gymnázia, střední odborné školy, střední odborná učiliště, speciální střední školy, konzervatoře a sportovní školy, speciální předškolní zařízení a speciální základní školy, základní umělecké školy,

zařízení výchovného poradenství, ostatní zařízení související s výchovou mládeže a domovy mládeže). Významným odvětvím je rovněž oblast sociálních věcí, kde působilo 21,8 % z celkového počtu příspěvkových organizací (domovy pro seniory, ústavy péče pro mládež, sociální poradenství, ostatní sociální péče a pomoc rodině). V oblasti kulturních služeb provozovalo činnost zhruba 5,8 % organizací (divadelní, hudební a knihovnická činnost, muzea, galerie). Příspěvkové organizace zřizované kraji působily rovněž ve zdravotnictví (nemocnice, odborné léčebné ústavy, lázeňské léčebny, zdravotnická záchranná služba).

3. Příjmy a výdaje obcí a DSO

Celkové příjmy obcí a DSO (dále jen „obcí“) dosáhly **261,1 mld. Kč**, jejich objem byl proti loňskému roku vyšší o 14,5 mld. Kč, plnění předpokladů rozpočtu činilo 96,3 %. Vývoj příjmů obcí ovlivnila především novela zákona o rozpočtovém určení daní.

Tabulka č. 6: Balance příjmů a výdajů obcí a DSO (v mil. Kč)

Ukazatel	skutečnost k 31.12.2012	rozpočet 2013		skutečnost k 31.12.2013	% plnění rozp.	Index 2013/ 2012
		schválený	po všech změnách			
1	2	3	4	5	6	7
I. Daňové příjmy	145 534,5	160 749,0	160 749,0	161 725,9	100,6	111,1
z toho:						
Daně z příjmů fyzických osob	32 915,3	37 400,0	37 400,0	35 853,4	95,9	108,9
Daně z příjmů právnických osob	33 178,7	35 600,0	35 600,0	36 055,1	101,3	108,7
Daň z přidané hodnoty	55 744,2	62 600,0	62 600,0	64 148,4	102,5	115,1
Poplatky a daně z vybr. činností	14 091,3	16 149,0	16 149,0	15 932,6	98,7	113,1
Daň z nemovitostí	9 602,1	9 000,0	9 000,0	9 736,0	108,2	101,4
II. Nedaňové příjmy	29 528,2	30 491,6	30 491,6	29 191,2	95,7	98,9
III. Kapitálové příjmy	9 073,6	9 650,0	9 650,0	7 482,3	77,5	82,5
Vlastní příjmy	184 136,3	200 890,6	200 890,6	198 399,4	98,8	107,7
IV. Přijaté transfery (po konsolidaci)	62 501,7	45 153,6	70 136,3	62 695,2	89,4	100,3
Příjmy celkem (po konsolidaci)	246 638,0	246 044,2	271 026,9	261 094,6	96,3	105,9
I. Běžné výdaje (po konsolidaci)	168 344,5	173 302,2	177 982,0	174 072,3	97,8	103,4
II. Kapitálové výdaje	72 147,8	73 716,8	94 019,7	69 136,2	73,5	95,8
Výdaje celkem (po konsolidaci)	240 492,3	247 019,0	272 001,7	243 208,5	89,4	101,1
Saldo příjmů a výdajů (po konsol)	6 145,7	-974,8	-974,8	17 886,1	.	.

Celkový objem vlastních příjmů obcí dosáhl 198,4 mld. Kč, ve srovnání s předchozím rokem byl vyšší o 14,3 mld. Kč (plnění rozpočtu 98,8 %). Z hlediska jednotlivých částí vlastních příjmů byl vývoj odlišný, daňové příjmy vzrostly o 16,2 mld. Kč, naproti tomu nedaňové příjmy byly meziročně nižší o 0,3 mld. Kč a kapitálové příjmy o 1,6 mld. Kč.

Objem transferů přijatých do rozpočtů obcí činil 62,7 mld. Kč a ve srovnání s předchozím rokem se zvýšil o 0,2 mld. Kč. Vyšší nárůst vlastních příjmů při nízkém nárůstu, resp. spíše stagnaci objemu přijatých transferů, znamenaly posílení podílu vlastních příjmů obcí na jejich celkových příjmech, podíl dosáhl 76,0 %, zatímco v loňském roce to bylo 74,7 %.

Daňové příjmy dosáhly 161,7 mld. Kč, proti loňskému roku se zvýšily o 16,2 mld. Kč, tj. zhruba o jednu desetinu, plnění předpokladů rozpočtu činilo 100,6 %.

Podle novely zákona č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení daní, která nabyla účinnosti od 1.1.2013, tvoří v letech 2013-2015 daňové příjmy rozpočtů obcí:

- a) výnos daně z nemovitostí; příjemcem je ta obec, na jejímž území se nemovitost nachází,
- b) podíl na 20,83 % z celostátního hrubého výnosu daně z přidané hodnoty,
- c) podíl na 22,87 % z celostátního hrubého výnosu daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti a funkčních požitků,
- d) podíl na 23,58 % z celostátního hrubého výnosu daně z příjmů fyzických osob vybírané srážkou podle zvláštní sazby,
- e) podíl na 23,58 % z 60 % z celostátního hrubého výnosu daně z příjmů fyzických osob (ze samostatné výdělečné činnosti),
- f) podíl na 23,58 % z celostátního hrubého výnosu daně z příjmů právnických osob,
- g) 30 % z výnosu daně z příjmů fyzických osob, které mají na území obce bydliště ke dni jejich splatnosti,
- h) daň z příjmů právnických osob v případech, kdy poplatníkem je příslušná obec, s výjimkou daně vybírané srážkou podle zvláštní sazby,
- i) podíl na 1,5 % z celostátního hrubého výnosu daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti a z funkčních požitků.

Procento, kterým se obce, s výjimkou hlavního města Prahy a statutárních měst Plzně, Ostravy a Brna, podílejí na procentní části celostátního hrubého výnosu daní, se vypočte jako součet

- a) poměru započtené výměry katastrálních území obce k celkové započtené výměře katastrálních území všech obcí, vyjádřeného v procentech a násobeného koeficientem 0,03,
- b) poměru počtu obyvatel obce k počtu obyvatel všech obcí, vyjádřeného v procentech a násobeného koeficientem 0,10,
- c) poměru počtu dětí a žáků navštěvujících školu zřizovanou obcí k počtu těchto dětí a žáků za všechny obce, vyjádřeného v procentech a násobeného koeficientem 0,07,
- d) poměru násobku postupných přechodů, vypočteného pro obec pomocí koeficientů postupných přechodů, k součtu násobků postupných přechodů vypočtených za ostatní obce, vyjádřeného v procentech a násobeného koeficientem 0,80 a dále násobeného celkovým procentem, kterým se na části celostátního hrubého výnosu daní podílejí ostatní obce.

Novela zákona č. 243/2000 Sb. o rozpočtovém určení daní, která nabyla účinnosti od 1.1.2013 znamenala pro obce

- zvýšení objemu sdílených daní obcí na úkor státního rozpočtu,
- zachování odděleného propočtu u čtyř největších měst (hl. m. Praha, Plzeň, Ostrava, Brno) prostřednictvím vlastních přepočítacích koeficientů (shodných pro Plzeň, Ostravu a Brno),
- pokles sdílených daní u čtyř největších měst v porovnání s objemem sdílených daní vyplývajícím z předchozí konstrukce,
- změny kritérií a vah při rozdělení sdílených daní mezi obce:
 - zvýšení váhy kritéria počtu obyvatel z dosavadních 3 % na 10 %,
 - zapojení nového kritéria počtu dětí MŠ a žáků ZŠ navštěvujících školu zřizovanou obcí (s váhou 7 %),
 - snížení váhy kritéria postupných přechodů na 80 %,
 - váha kritéria rozlohy katastrálních území obce se novelou nemění, zůstává ve výši 3 %, avšak dochází k omezení, pokud jde o rozsah, v jakém je katastrální území promítnuto do propočtu (výměra obce omezena na maximálně 10 ha na obyvatele).

Novela znamenala posílení daňových příjmů střední velikostní kategorie obcí v porovnání s rozdělením sdílených daní podle dosavadního znění zákona o rozpočtovém určení daní.

Celkový výnos **daně z příjmu fyzických osob dosáhl 35,8 mld. Kč**, což bylo o 2,9 mld. Kč více nežli v předchozím roce (plnění rozpočtu 95,9 %). Nárůst příjmů byl vykázán ve všech třech částech daně. Daň z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti a funkčních požitků, která tvoří objemově nejvýznamnější část daně z příjmů fyzických osob, činila 29,8 mld. Kč (nárůst o 2,4 mld. Kč). Daň z příjmů fyzických osob z kapitálových výnosů (zahrnuje daně z úroků, dividend a jiných kapitálových výnosů, případně i daně z příjmů vybírané srážkou podle zvláštní sazby) činila 3,0 mld. Kč (nárůst o 0,2 mld. Kč) a daň z příjmů fyzických osob ze samostatné výdělečné činnosti rovněž 3,0 mld. Kč (nárůst o 0,3 mld. Kč). Předpoklady rozpočtu byly naplněny pouze v části inkasa daně ze samostatné výdělečné činnosti.

Daň z příjmů právnických osob byla zaúčtována v celkové výši **36,1 mld. Kč**. Ve srovnání s předchozím rokem vzrostla o 2,9 mld. Kč (plnění rozpočtu 101,3 %). Nárůst byl vykázán především u daně z příjmů právnických osob (zahrnuje daň ze zisku a kapitálových výnosů), její objem dosáhl 30,4 mld. Kč, což bylo o 2,7 mld. Kč více nežli v předchozím roce (plnění rozpočtu 101,8 %). V případě daně z příjmů právnických osob za obce, kdy poplatníkem je obec, se výnos daně proti předchozímu roku zvýšil o 0,2 mld. Kč a dosáhl 5,6 mld. Kč (jedná se o podnikatelské aktivity obcí, kdy obce jsou plátcí daně, daň neodvádějí, pouze ji promítají ve svém účetnictví).

Výnos **daně z přidané hodnoty**, která je objemově nejvýznamnějším daňovým příjmem obecních rozpočtů, činil **64,1 mld. Kč**, což bylo o 8,4 mld. Kč více nežli v předchozím roce. Plnění předpokladů rozpočtu dosáhlo 102,5 %. V souvislosti s tím se také zvýšil podíl inkasa daně z přidané hodnoty na celkových daňových příjmech obcí, zatímco v roce 2012 činil 38,3 %, v roce 2013 to bylo 39,7 %.

Do daňových příjmů obcí se dále zahrnují **daně a poplatky z vybraných činností a služeb**. V souhrnu dosáhly **15,9 mld. Kč**, což je proti předchozímu roku o 1,8 mld. Kč více (plnění rozpočtu 98,7 %). K nárůstu příjmů došlo ve všech hlavních skupinách s výjimkou skupiny poplatky a odvody v oblasti životního prostředí.

Místní poplatky z vybraných činností a služeb dosáhly v souhrnu 5,1 mld. Kč (meziročně o 0,3 mld. Kč více). Nejvýznamnější část tvoří poplatky za provoz systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů. V loňském roce činil příjem z těchto poplatků 3,5 mld. Kč, což bylo meziročně o 0,4 mld. Kč více (vliv novely zákona č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích, která umožnila zvýšit maximální hranici sazby tohoto poplatku z 500 Kč na 1 000 Kč za osobu). Dále do této skupiny patří například poplatky za užívání veřejného prostranství (0,6 mld. Kč), poplatky za lázeňský nebo rekreační pobyt (0,3 mld. Kč), poplatky ze psů (0,3 mld. Kč), poplatky z ubytovací kapacity (0,2 mld. Kč). Výše těchto příjmů zůstala zhruba na úrovni dosažené v předchozím roce.

Příjmy v rámci skupiny **ostatní odvody z vybraných činností a služeb** dosáhly celkem 5,6 mld. Kč, proti předchozímu roku byly o 1,2 mld. Kč vyšší. Nárůst byl vykázán především na položce odvod z výherních hracích přístrojů, jehož výše dosáhla 4,8 mld. Kč (meziročně o 1,3 mld. Kč více). Do skupiny ostatní odvody z vybraných činností a služeb patří také příjmy obcí za zkoušky z odborné způsobilosti od žadatelů o řidičské oprávnění (0,1 mld. Kč).

Příjem obcí ze **správních poplatků**, které jsou stanovené zákonem o správních poplatcích za správní úkony a správní řízení, dosáhl 2,4 mld. Kč, ve srovnání s předchozím rokem byl vyšší o 0,4 mld. Kč. Jedná se o poplatky stanovené zákonem č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, který upravuje inkaso poplatků za správní úkony a správní řízení, jejichž výsledkem jsou vydaná povolení, rozhodnutí apod. upravená zvláštními zákony.

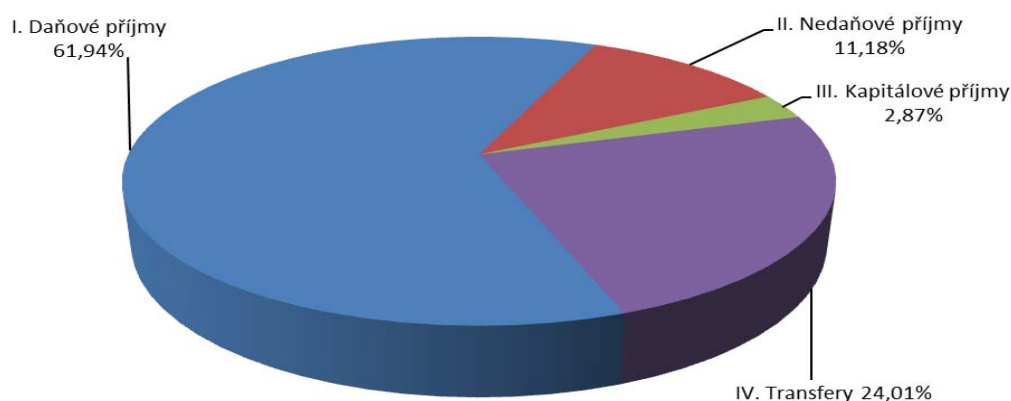
Poplatky a odvody v oblasti životního prostředí činily 2,8 mld. Kč, proti předchozímu roku byly o 0,1 mld. Kč nižší. Jejich největší část tvoří poplatky za uložení odpadů (1,4 mld. Kč) a poplatky za komunální odpad (1,2 mld. Kč).

Výnos **daně z nemovitostí**, který je výlučným příjmem obecních rozpočtů, dosáhl **9,7 mld. Kč**, to je o 0,1 mld. Kč více oproti minulému roku. Obce mohou významněji ovlivnit výši příjmu z daně z nemovitostí, neboť od roku 2009 mají možnost stanovit obecně závaznou vyhláškou pro všechny nemovitosti na území celé obce jeden místní koeficient modifikující výslednou daň (ve výši 2, 3, 4 nebo 5). Tímto koeficientem se vynásobí daňová povinnost poplatníka za jednotlivé druhy pozemků, staveb, samostatných nebytových prostorů a za byty, popřípadě jejich soubory, s výjimkou některých zemědělských pozemků. Z celkového počtu 6 248 obcí mělo pro rok 2013 místní koeficient navýšeno 494 obcí (bez městských částí), v roce 2012 to bylo 404 obcí.

Nedaňové příjmy byly zaúčtovány ve výši **29,2 mld. Kč**, proti předchozímu roku byly nižší o 0,3 mld. Kč (plnění rozpočtu 95,7 %). Pokles nedaňových příjmů byl vykázán především v části výnosů z finančního majetku, dosáhly celkem 3,0 mld. Kč, což bylo proti předchozímu roku o 0,5 mld. Kč méně (jedná se především o příjmy z úroků, příjmy z podílu na zisku a úroky z finančních derivátů). Ke snížení došlo také na položce splátky půjček od podnikatelských subjektů, které byly zaúčtovány ve výši 0,1 mld. Kč (pokles o 0,5 mld. Kč) a dále na položce odvody příspěvkových organizací, jejichž výše dosáhla 1,1 mld. Kč (meziročně o 0,1 mld. Kč méně).

Naproti tomu ke zvýšení příjmů došlo v objemově nejvýznamnějších částech nedaňových příjmů. Příjmy z pronájmu majetku (pozemků, budov nebo movitých věcí jako např. stroje, zařízení, dopravní prostředky) dosáhly 11,4 mld. Kč, což znamená zvýšení proti předchozímu roku o 0,4 mld. Kč. Příjmy z vlastní činnosti obcí vzrostly o 0,2 mld. Kč a byly zaúčtovány v celkové výši 7,6 mld. Kč (příjmy z poskytování služeb a výrobků, příjmy z prodeje zboží již nakoupeného za účelem prodeje a ostatní příjmy z vlastní činnosti). Příjmy z prodeje nekapitálového majetku a ostatní nedaňové příjmy dosáhly 3,3 mld. Kč a meziročně byly vyšší o 0,3 mld. Kč. Do této skupiny spadají veškeré příjmy z prodeje majetku pořízeného z neinvestičních prostředků (např. materiálu, zásob, drobného dlouhodobého majetku), dále přijaté neinvestiční dary, přijaté pojistné náhrady, přijaté nekapitálové příspěvky a náhrady.

Graf č. 2: Příjmy obcí a DSO podle druh. členění rozpočt. skladby za rok 2013 (po konsolidaci)

Kapitálové příjmy činily **7,5 mld. Kč** a proti loňskému roku byly nižší o 1,6 mld. Kč (plnění rozpočtu 77,5 %). Příjmy z prodeje dlouhodobého majetku, které tvoří rozhodující část kapitálových příjmů, byly vykázány ve výši 6,4 mld. Kč, což je meziročně o 1,6 mld. Kč méně. V posledních třech letech kapitálové příjmy obcí zaostávají za úrovní dosahovanou

v předchozím období (v období let 2005 – 2010, kdy docházelo k privatizaci bytového fondu, se kapitálové příjmy v jednotlivých letech pohybovaly v rozmezí 12,2 mld. Kč - 16,0 mld. Kč, v posledních třech letech se jejich výše pohybuje mezi 7,4 mld. Kč - 9,1 mld. Kč).

Druhým nejvýznamnějším zdrojem rozpočtů obcí jsou **transfery**, které jsou poskytovány ze státního rozpočtu, ze státních fondů, z rozpočtů krajů a z rozpočtů regionálních rad. Mezi konsolidované přijaté transfery patří také některé převody z vlastních fondů obcí. Celkový objem přijatých transferů činil **62,7 mld. Kč** a ve srovnání s předchozím rokem byl vyšší o 0,2 mld. Kč. V minulých letech, před změnou kompetencí v sociální oblasti znamenající převod působností v sociální oblasti z obcí na úřady práce, byl objem přijatých transferů podstatně vyšší (např. v roce 2011, tj. v posledním roce, kdy obce zprostředkovávaly výplatu nepojistných sociálních dávek, činil celkový objem transferů přijatých obcemi 93,8 mld. Kč).

Největší část tvořily transfery ze státního rozpočtu (včetně OSFA a prostředků Národního fondu), jejichž výše činila 38,0 mld. Kč (v předchozím roce 38,9 mld. Kč). Ze státních fondů získaly obce 2,4 mld. Kč, z rozpočtů krajů 3,1 mld. Kč a z rozpočtů regionálních rad 5,6 mld. Kč. Z vlastních fondů hospodářské (podnikatelské) činnosti si obce do svých rozpočtů převedly 9,0 mld. Kč. Zbývající část tvořily transfery z rozpočtů obcí do rozpočtů DSO, případně jiným obcím a transfery ze zahraničí.

Transfery ze státního rozpočtu zahrnují dotace poskytované z kapitoly VPS poskytované v rámci finančního vztahu státního rozpočtu k rozpočtům obcí v úhrnech po jednotlivých krajích a finančního vztahu státního rozpočtu k rozpočtu hl. m. Prahy (přílohy č. 6 a 7 k zákonu o státním rozpočtu), dále tzv. ostatní dotace z kapitoly VPS a dotace z ostatních kapitol státního rozpočtu.

V podobě finančních vztahů státního rozpočtu k rozpočtům obcí a k rozpočtu hl. m. Prahy došlo pro rok 2013 ke změnám. Obsahem finančních vztahů zůstal pouze příspěvek na výkon státní správy a dotace na vybraná zdravotnická zařízení. V souvislosti s novelou zákona o rozpočtovém určení daní již nebyl rozpočtován příspěvek na školství, přičemž o odpovídající objem prostředků (1,5 mld. Kč) byly posíleny sdílené daňové příjmy obcí. V souvislosti s uvedenou novelou a s realizací úsporných opatření ve státním rozpočtu již nebyla pro rok 2013 rozpočtována ani dotace na výkon zřizovatelských funkcí převedených z okresních úřadů obcím.

Výše příspěvku na výkon státní správy a výše dotace na vybraná zdravotnická zařízení pro rok 2013 nebyly vzhledem k realizaci úsporných opatření ve státním rozpočtu valorizovány (již čtvrtým rokem), do jejich objemů byly promítnuty pouze vlivy vyplývající ze změny počtu obyvatel, nebo lůžkových kapacit. V konstrukci příspěvku na výkon státní správy pro rok 2013 došlo k dílčím změnám. V případě obcí se základní působností, obcí s matričním úřadem, stavebním úřadem a obcí s pověřeným obecním úřadem došlo k návratu ke kumulovanému způsobu výpočtu příspěvku, tzn. bylo upuštěno od stanovení příspěvku podle nejvyšší správní funkce obce (příspěvek již není vypočítáván jako jedna částka, ale jako součet částek za každou správní působnost). Princip propočtu u obcí s rozšířenou působností v roce 2013 se v porovnání s minulým rokem nezměnil.

Celkový objem finančních prostředků poskytovaných v rámci finančních vztahů státního rozpočtu k rozpočtům obcí v úhrnech po jednotlivých krajích a finančního vztahu k rozpočtu hl. m. Prahy byl ve státním rozpočtu stanoven ve výši 8,2 mld. Kč (pro obce 7,4 mld. Kč a pro hl. m. Prahu 0,8 mld. Kč). Jedná se v zásadě o finanční prostředky určené na výkon státní správy, neboť dotace na vybraná zdravotnická zařízení tvoří jen zlomek z objemu prostředků poskytovaných v rámci finančních vztahů (v rozpočtu stanovena výše 29,0 mil. Kč). V průběhu roku přijaly obce a hl. m. Prahu v měsíčních splátkách plnou výši rozpočtovaných prostředků, tj. 8,2 mld. Kč.

V rámci ostatních dotačních titulů rozpočtovaných v kapitole VPS, zahrnutých v ukazatelích „Další prostředky pro územní samosprávné celky“ a „Výdaje vedené v informačním systému programového financování“, přijaly obce celkem 1,2 mld. Kč. Převážnou část tvořily neinvestiční prostředky (0,9 mld. Kč), jednalo se zejména o dotace na výdaje spojené s volbou prezidenta ČR a s volbami do Parlamentu ČR (celkem 0,7 mld. Kč) a dále prostředky pro hl. m. Prahu určené na výdaje v souvislosti s likvidací následků povodní (0,1 mld. Kč).

Investiční prostředky v celkové výši 0,3 mld. Kč byly poskytnuty na realizaci akcí v rámci programu podpory rozvoje materiálně technické základny regionálního školství a akcí financovaných z rozhodnutí Poslanecké sněmovny Parlamentu a vlády ČR.

Největší objem transferů přijímají obce přímo **z rozpočtů jednotlivých kapitol státního rozpočtu a ze státních fondů**. Ze státního rozpočtu (bez kapitol VPS, OSFA a prostředků z Národního fondu) přijaly obce v průběhu roku 2013 z rozpočtů ústředních orgánů státní správy celkem 28,4 mld. Kč, ve srovnání s předchozím rokem to bylo o 1,4 mld. Kč více. K růstu došlo výhradně v neinvestiční části transferů. Z rozpočtů státních fondů přijaly obce zhruba stejný objem finančních prostředků jako v předchozím roce, tj. 2,6 mld. Kč.

Tabulka č. 7: Přehled o transferech a půjčkách přijatých obcemi a DSO ze státního rozpočtu a ze státních fondů v roce 2013 (v mil. Kč)

Kapitola	Celkem	z toho:		
		Neinvestiční	Investiční	Půjčky
Úřad vlády České republiky	8,7	8,7		
Ministerstvo obrany	7,8	7,0	0,8	
Ministerstvo práce a sociálních věcí	2 613,6	2 586,2	27,4	
Ministerstvo vnitra	305,9	267,6	38,3	
Ministerstvo životního prostředí	10 678,6	612,7	10 065,9	
Ministerstvo pro místní rozvoj	2 546,4	898,5	1 647,9	
Ministerstvo průmyslu a obchodu	38,9	9,4	29,5	
Ministerstvo dopravy	953,6	642,3	311,3	
Ministerstvo zemědělství	1 368,3	194,3	1 174,0	
Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy	9 466,0	9 458,1	7,9	
Ministerstvo kultury	355,9	255,9	100,0	
Ministerstvo zdravotnictví	17,8	17,6	0,2	
Národní fond	97,7	16,6	81,1	
Operace státních finančních aktiv	136,2	23,5	112,7	
VPS - transfery v rámci souhrn. dotačního vztahu	8 241,7	8 241,7		
VPS - ostatní transfery	1 152,3	867,7	284,6	
Státní zemědělský intervenční fond	1 189,6	240,6	949,0	
Státní fond životního prostředí	848,1	25,3	644,6	178,2
Státní fond dopravní infrastruktury	527,7	119,5	408,2	
Státní fond rozvoje bydlení	31,9	22,4	0,1	9,4
Státní fond kinematografie	1,2		1,2	
Státní fond kultury	0,2	0,2		
Celkem	40 588,1	24 515,8	15 884,7	187,6

Největší objem transferů přijaly obce v průběhu roku 2013 z kapitoly **Ministerstva životního prostředí**. Objem finančních prostředků činil 10,7 mld. Kč, tj. meziročně o 1,5 mld. Kč více. Převážnou část tvořily investiční transfery realizované v rámci vodohospodářských projektů, které byly zaměřené na výstavbu a technickou obnovu kanalizací, čističek odpadních vod, revitalizaci vodních nádrží a rovněž obnovu ekologické stability krajiny. Další prostředky byly použity na podporu zkvalitnění nakládání s odpady a odstraňování starých ekologických zátěží, snižování rizika povodní, zlepšování kvality ovzduší apod.

Z kapitoly **Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy** získaly obce transfery ve výši 9,5 mld. Kč, tj. o 1,0 mld. Kč méně oproti předchozímu roku. Značný objem těchto účelových prostředků představují přímé náklady na vzdělávání a dotace na soukromé školy. Obdobně jako v minulém roce byly podpořeny projekty zaměřené na rozvoj a zkvalitnění vzdělávání, program sociální prevence a prevence kriminality apod.

Z rozpočtu **Ministerstva práce a sociálních věcí** přijaly obce transfery ve výši 2,6 mld. Kč, což představuje proti předchozímu roku nárůst o 1,5 mld. Kč. Prostředky byly uvolněny především na aktivní politiku zaměstnanosti a financování společných programů EU a ČR zaměřených na zlepšení struktury pracovních míst, snížení nezaměstnanosti apod. Značnou část představují dále transfery na státní příspěvek zřizovatelům zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc, na neinvestiční nedávkové transfery podle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách a na státní příspěvek na výkon pěstounské péče.

Navíc Ministerstvo práce a sociálních věcí uvolnilo přímo příspěvkovým organizacím zřízeným obcemi (bez prostřednictví rozpočtu obce) v rámci dotačního titulu neinvestiční nedávkové transfery podle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách finanční prostředky v celkovém objemu 1,2 mld. Kč.

Z kapitoly **Ministerstva pro místní rozvoj** přijaly obce prostředky ve výši 2,5 mld. Kč, z toho 1,6 mld. Kč činily investiční transfery. Transfery byly použity v rámci Integrovaného operačního programu se zaměřením na zkvalitnění služeb veřejné správy s využitím informačních a komunikačních technologií v obcích. Značná část prostředků byla rovněž uvolněna pro hlavní město Prahu prostřednictvím operačních programů Praha Adaptabilita (projekty v oblasti vzdělávání, zaměstnanosti a rozvoje lidských zdrojů ve výzkumu a vývoji) a Praha Konkurenceschopnost (podpora projektů v oblasti veřejné dopravy, informačních a komunikačních technologií, zlepšování životního prostředí). Transfery byly rovněž poskytnuty na obnovu majetku postiženého povodní v minulých letech, na obnovu místních komunikací a na podporu regionálního rozvoje.

Finanční prostředky, které obce získaly z kapitoly **Ministerstva zemědělství**, činily 1,4 mld. Kč, tj. představovaly mírný pokles oproti předchozímu roku. Převážná část transferů směřovala do oblasti investic (1,2 mld. Kč) na výstavbu a technickou obnovu vodovodů a úpraven vod, čistíren a kanalizací. Finanční prostředky byly rovněž poskytnuty na podporu prevence před povodněmi a dále na hospodaření v lesích a na obnovu lesních porostů.

Z kapitoly **Ministerstva dopravy** přijaly obce celkem 1,0 mld. Kč. Investiční prostředky ve výši 0,3 mld. Kč směřovaly zejména na realizaci systému řízení a regulaci městského silničního provozu v Praze. Neinvestiční prostředky byly uvolněny na odstraňování škod způsobených povodněmi v květnu a červnu 2013 na místních komunikacích a ostatním majetku obcí a na příspěvky na ztrátu dopravce z provozu veřejné osobní dráží dopravy.

Z rozpočtu **Ministerstva kultury** získaly obce transfery ve výši 0,4 mld. Kč, zejména na Program regenerace městských památkových rezervací, na podporu profesionálních divadel, stálých profesionálních symfonických orchestrů, na zajištění veřejných informačních služeb knihoven apod.

Transfery ve výši 0,3 mld. Kč poskytnuté z kapitoly **Ministerstva vnitra** podpořily projekty zaměřené na zvýšení kvality řízení v úřadech územní správy a projekty prevence kriminality. Další prostředky byly použity v rámci neinvestičních transferů do oblasti požární ochrany.

Část transferů a půjček byla dále uvolněna také ze státních fondů. **Státní zemědělský intervenční fond** poskytl obcím transfery ve výši 1,2 mld. Kč. V rámci společných programů EU a ČR směřovaly prostředky především do obnovy a rozvoje vesnic, do občanského vybavení a služeb v obcích např. v oblasti školství, zdravotnictví, základní obchodní

infrastruktury a sportovních aktivit. V oblasti lesnictví byly realizovány akce týkající se lesnické infrastruktury a nákupu lesnické techniky.

Ze **Státního fondu životního prostředí** přijaly obce finanční prostředky ve výši 0,8 mld. Kč. Finanční prostředky směřovaly obdobně jako v předcházejících letech na ochranu vod a ochranu přírody ve volné krajině a chráněných územích, dále byla podpořena opatření na zlepšení stavu ovzduší i půdy. Část prostředků byla rovněž uvolněna v rámci Programu GIS – zelená úsporám, který je zaměřený na úspory energie a obnovitelné zdroje energie v rodinných a bytových domech.

Ze **Státního fondu dopravní infrastruktury** získaly obce účelové prostředky ve výši 0,5 mld. Kč na výstavbu a obnovu silniční sítě statutárních měst, další prostředky byly určeny na financování dopravní infrastruktury v příslušných oblastech.

Poměrně výrazný meziroční nárůst příjmů obcí se neodrazil na výdajové straně jejich rozpočtů. **Celkové výdaje** obcí dosáhly **243,2 mld. Kč**, ve srovnání s předchozím rokem byly vyšší o 2,7 mld. Kč (plnění rozpočtu 89,4 %). Ke zvýšení výdajů přitom došlo výhradně v části běžných výdajů, v části kapitálových výdajů byl stejně jako v předchozích třech letech vykázán meziroční pokles.

Běžné výdaje, kterými je zajišťován provoz obcí a jejich organizací, dosáhly **174,1 mld. Kč**, což představuje 97,8 % úrovně předpokládané rozpočtem. Ve srovnání s předchozím rokem byl objem běžných výdajů vyšší o 5,8 mld. Kč.

Výdaje obcí na **platy a ostatní platby za provedenou práci** činily celkem 27,4 mld. Kč, což je o 1,2 mld. Kč více. Zvýšil se především objem výdajů na platy zaměstnanců v pracovním poměru (o 0,9 mld. Kč) a také objem ostatních osobních výdajů (o 0,2 mld. Kč). Výdaje na odměny členů zastupitelstev obcí zůstaly zhruba na úrovni na úrovni předchozího roku. Na související platby povinného pojistného placeného zaměstnavatelem vynaložily obce 8,6 mld. Kč (zvýšení o 0,3 mld. Kč).

Výdaje na nákup materiálu (například ochranné pomůcky, knihy, tisk, drobný hmotný dlouhodobý majetek) činily 4,6 mld. Kč, meziročně vzrostly o 0,6 mld. Kč.

Na **nákup vody, paliv a energie** vynaložily obce v souhrnu 7,5 mld. Kč. Výdaje se meziročně zvýšily o 0,4 mld. Kč, rovněž v předchozím roce byl vykázán nárůst o 0,3 mld. Kč. Vývoj odráží průběžný růst cen v této oblasti.

Výdaje na **nákup služeb** činily 31,3 mld. Kč (v předchozím roce 30,5 mld. Kč). Jedná se především o výdaje na služby pošt, telekomunikací a radiokomunikací, nájemné, služby peněžních ústavů, konzultační a poradenské služby, služby zpracování dat apod.

Na **ostatní nákupy** vynaložily obce 16,8 mld. Kč, proti předchozímu roku to představuje zvýšení o 1,6 mld. Kč. Tato skupina zahrnuje poměrně široké spektrum položek jako např. například výdaje na opravy a udržování, na programové vybavení, cestovné, pohoštění, účastnické poplatky na konference, nájemné za nájem s právem koupě, nákup uměleckých předmětů. V loňském roce byl v této skupině výdajů zaznamenán opačný trend, výdaje meziročně klesly o 1,4 mld. Kč.

Výdaje na dopravní územní obslužnost činily 4,9 mld. Kč, tj. o 0,1 mld. Kč více než v roce předchozím. Jedná se o výdaje obcí na úhradu prokazatelné ztráty provozovatelům hromadné dopravy v důsledku plnění veřejné služby (zajištění dopravní obslužnosti) podle zákona č. 111/1994 Sb., o silniční dopravě a zákona č. 266/1994 Sb., o drahách. Z hlediska obcí jde o převody finančních prostředků na účet sdružených prostředků za účelem těchto úhrad.

Tabulka č. 8: Výdaje obcí a DSO v letech 2011–2013 po konsolidaci (v mil. Kč)

	2011 skutečnost	2012 skutečnost	2013 skutečnost	Index	
				2012 2011	2013 2012
I. Běžné výdaje ⁴	194 733,7	168 344,5	174 072,3	86,4	103,4
z toho					
Platy a ostatní, platby za provedenou práci	26 531,8	26 227,1	27 408,0	98,9	104,5
Nákup materiálu	4 047,7	4 017,5	4 567,0	99,3	113,7
Úroky vlastní	2 187,1	2 208,9	1 941,1	101,0	87,9
Nákup vody, paliv a energie	6 819,0	7 075,8	7 502,9	103,8	106,0
Nákup služeb	30 377,7	30 517,1	31 342,9	100,5	102,7
Ostatní nákupy	16 642,2	15 157,7	16 797,2	91,1	110,8
Výdaje na dopravní územní obslužnost	4 522,7	4 762,7	4 868,1	105,3	102,2
Neinvestiční transfery podnikatel. subjektům	17 016,7	16 511,9	17 086,9	97,0	103,5
Neinvestiční transfery nezisk. a podob. org.	8 706,0	4 744,6	5 254,2	54,5	110,7
Neinvestiční transfery příspěv. a podob. org.	32 745,5	36 844,3	36 131,1	112,5	98,1
Neinvestiční transfery obyvatelstvu ⁴	25 785,7	844,3	954,6	.	.
z toho: sociální dávky	24 967,5	30,5	0,3	.	.
II. Kapitálové výdaje	80 269,4	72 147,8	69 136,2	89,9	95,8
z toho:					
Investiční nákupy a související výdaje	71 139,4	62 093,5	60 088,8	87,3	96,8
Nákup akcií a majetkových podílů	988,5	439,1	631,6	44,4	143,8
Investiční transfery podnikatel. subjektům	2 886,7	5 602,4	4 741,0	194,1	84,6
Investiční transfery nezisk. a podobným org.	324,5	314,0	283,5	96,8	90,3
Investiční transfery příspěvk. organizacím	1 693,2	1 575,6	1 329,4	93,1	84,4
Výdaje celkem	275 003,1	240 492,3	243 208,5	87,5	101,1

Neinvestiční transfery podnikatelským subjektům dosáhly 17,1 mld. Kč (meziroční zvýšení o 0,6 mld. Kč), jedná se především o transfery nefinančním podnikatelským subjektům - právnickým osobám zřízeným podle obchodního zákoníku, tj. veřejné obchodní společnosti, komanditní společnosti, společnosti s ručením omezeným, akciové společnosti (například dopravní podniky).

Neinvestiční transfery neziskovým a podobným organizacím činily 5,2 mld. Kč, v loňském roce to bylo 4,7 mld. Kč. Jsou to zejména transfery obecně prospěšným společnostem, občanským sdružením, církvím a náboženským společnostem, společenstvím vlastníků jednotek a ostatní neinvestiční transfery neziskovým a podobným organizacím.

Neinvestiční transfery příspěvkovým a podobným organizacím činily 36,1 mld. Kč (v loňském roce 36,8 mld. Kč). Do této skupiny patří neinvestiční příspěvky organizacím působícím v oblasti vzdělávání a školských služeb, dále organizacím v oblasti kultury (činnost divadel, knihoven, muzeí a galerií), tělovýchovy a zájmové činnosti, bydlení a komunálních služeb a ochrany životního prostředí. Významnou část tvoří rovněž výdaje v oblasti služeb sociální péče (domovy pro seniory, pro osoby se zdravotním postižením, osobní asistence, pečovatelská služba, podpora samostatného bydlení, apod.). Vlastním zřízeným příspěvkovým organizacím poskytly obce 31,2 mld. Kč a cizím 4,8 mld. Kč.

Neinvestiční transfery obyvatelstvu činily 0,9 mld. Kč, meziročně byly vyšší o 0,1 mld. Kč. Od roku 2012, kdy došlo ke změně ve vyplácení nepojistných sociálních dávek, se objem neinvestičních transferů obyvatelstvu významně snížil. Tato skupina nyní zahrnuje již jen

⁴ Změna kompetencí v sociální oblasti znamenala výrazné snížení běžných výdajů obcí mezi roky 2011 a 2012, konkrétně v části neinvestičních transferů pro obyvatelstvo.

např. dary obyvatelstvu, odměny v různých soutěžích, případné peněžní výpomoci k překlenutí tíživé sociální situace apod.

Z hlediska odvětvového členění běžných výdajů je dlouhodobě největší objem výdajů vynakládán na činnosti místní správy a samosprávy (v roce 2013 činily výdaje 38,2 mld. Kč), dále v odvětvích dopravy (30,0 mld. Kč), vzdělávání a školských služeb (25,6 mld. Kč), bydlení a komunálních služeb (17,3 mld. Kč) a ochrany životního prostředí (15,9 mld. Kč).

Kapitálové výdaje obcí činily 69,1 mld. Kč (plnění rozpočtu 73,5 %). Ve srovnání s předchozím rokem byly nižší o 3,0 mld. Kč, což znamená, že čtvrtým rokem pokračoval pokles kapitálových výdajů obcí (v roce 2009 dosáhly kapitálové výdaje 93,4 mld. Kč, v roce 2010 činily 91,6 mld. Kč, v roce 2011 to bylo 80,3 mld. Kč a v roce 2012 dále klesly na 72,1 mld. Kč). Lze předpokládat, že na úrovni obcí dochází k přehodnocení některých investičních záměrů nebo jejich odložení do dalších let, případně dochází ke zdržení v souvislosti s procesem zadávání veřejných zakázek.

K poklesu kapitálových výdajů došlo především v objemově nejvýznamnější položce, kterou jsou investiční nákupy a související výdaje. Celkový objem těchto výdajů činil 60,1 mld. Kč, což bylo meziročně o 2,0 mld. Kč méně. Investiční transfery podnikatelským subjektům dosáhly 4,7 mld. Kč (pokles o 0,9 mld. Kč), z toho zhruba 4,0 mld. Kč směřovalo subjektům podnikajícím v odvětví silniční dopravy (jedná se v zásadě o dotace Dopravnímu podniku hl. města Prahy).

Investiční transfery příspěvkovým organizacím činily 1,3 mld. Kč (meziročně o 0,3 mld. Kč méně) a investiční transfery neziskovým a podobným organizacím, které tvoří objemově malou položku, zůstaly zhruba na stejné úrovni jako v předchozím roce (0,3 mld. Kč). Jedinou položkou, kde byl vykázán meziroční nárůst, byly výdaje na nákup akcií a majetkových podílů (dosáhly 0,6 mld. Kč, což znamená zvýšení o 0,2 mld. Kč).

Z hlediska odvětvového členění dlouhodobě směřují kapitálové výdaje obcí především do odvětví dopravy a vodního hospodářství. V loňském roce činil objem investic do odvětví dopravy 16,7 mld. Kč a do odvětví vodního hospodářství 16,3 mld. Kč. Větší objemy investic jsou vynakládány dále v odvětví bydlení, komunální služby a územní rozvoj (10,1 mld. Kč), vzdělávání a školské služby (8,3 mld. Kč), tělovýchova a zájmové činnosti (4,2 mld. Kč), ochrana životního prostředí (3,3 mld. Kč).

Z porovnání objemů kapitálových výdajů v roce 2013 a 2012 podle odvětví vyplývá, že v loňském roce vzrostly zejména výdaje do odvětví vzdělávání a školské služby (o 1,8 mld. Kč), naproti tomu větší pokles byl vykázán v odvětví dopravy (o 2,1 mld. Kč) a odvětví vodního hospodářství (o 2,2 mld. Kč).

Koncesní smlouvy

Některé obce a města mají uzavřeny koncesní smlouvy o provozování a správě některých zařízení ve vlastnictví obce (dle zákona č 139/2006 Sb., o koncesních smlouvách a koncesním řízení). Pro zjištění výše závazků, které pro obce z těchto smluv ve sledovaném roce vyplývají, předkládají obce v rámci podkladů pro zpracování státního závěrečného účtu také údaje o závazcích vyplývajících z uzavřených koncesních smluv.

Z hodnotících zpráv zaslaných kraji vyplývá, že v loňském roce probíhalo plnění celkem 116 koncesních smluv uzavřených obcemi a městy (v předchozím roce to bylo 77 smluv). Na úhradu závazků spojených s realizací koncesních smluv vynaložily obce a města v loňském roce 480,0 mil. Kč. Výše ročních finančních závazků u jednotlivých smluv je velmi rozdílná (od desítek tisíc až po desítky milionů), část smluv neobsahuje pro obce či města žádné finanční závazky.

Zhruba tři čtvrtiny z celkového počtu uzavřených smluv má jako předmět koncesní smlouvy uvedeno „provozování vodohospodářské infrastruktury“ (tj. provozování vodovodu a zásobování pitnou vodou, provozování kanalizace a ČOV). Zbývající část smluv má potom různý předmět koncesní smlouvy, jako například zajištění dodávek tepla a teplé vody, provozování víceúčelového hřiště, provozování sportovního areálu, provozování školního stravování, provozování domova pro seniory, provozování ozdravného centra, nebo provozování integrovaného systému parkování, odtahu vozidel, provozování lanové dráhy.

Příspěvkové organizace zřizované obcemi

Ke konci uplynulého roku bylo evidováno celkem 8 339 příspěvkových organizací, jejichž zřizovateli byly obce včetně hl. m. Prahy (proti předchozímu roku se jejich počet snížil o 21). Z údajů o výsledcích hospodaření příspěvkových organizací vyplývá, že 637 organizací ukončilo své hospodaření s účetní ztrátou (7,6 % z jejich celkového počtu). Za rok 2012 vykazalo účetní ztrátu 733 organizací (8,8 % z jejich celkového počtu).

Z hlediska odvětvového členění hlavní činnosti příspěvkových organizací působilo zhruba 86,1 % příspěvkových organizací v oblasti vzdělávání (předškolní zařízení, základní školy, školní stravování a základní umělecké školy). V oblasti kultury působilo přibližně 5,6 % z celkového počtu příspěvkových organizací (zde se jedná především o zařízení pro zájmovou činnost v kultuře, knihovnické činnosti a činnosti muzeí a galerií). V oblasti sociálních věcí působilo zhruba 4,0 % příspěvkových organizací (domovy pro seniory a domovy pro osoby se zdravotním postižením, centra sociálních služeb, zajišťování osobní asistence a pečovatelské služby a sociální poradenství). Větší počty příspěvkových organizací působily dále i v oblasti rekreačních a sportovních služeb, rozvoje bydlení, odstraňování odpadů. Odvětvová struktura příspěvkových organizací zůstává stejně jako v případě krajů dlouhodobě stabilní.

Dobrovolné svazky obcí

DSO představují specifickou a nejčastější formu spolupráce mezi obcemi, vznikají za účelem ochrany a prosazování společných zájmů obcí. Jednotlivé dobrovolné svazky obcí jsou právníckými osobami, sestavují rozpočet a hospodaří s majetkem, který členské obce vkládají do svazku a s majetkem, který získaly vlastní činností.

V loňském roce působilo na území republiky celkem 734 DSO, proti předchozímu roku to bylo o 15 svazků méně, pokračoval tak dlouhodobější trend poklesu počtu DSO. Za posledních pět let ubylo celkem 48 DSO, v loňském roce byl meziroční pokles nejvyšší.

V návrhu státního rozpočtu nebývají rozpočtovány žádné transfery přímo pro DSO. Tato skutečnost je způsobena tím, že neexistuje žádný dotační titul, který by byl určen výhradně pro DSO. Dotační tituly, které jsou určeny jak pro obce, tak pro DSO, bývají v návrhu státního rozpočtu zahrnuty jako dotace pro obce a jako o dotacích pro DSO je o nich účtováno až v průběhu rozpočtového roku při jejich uvolňování.

V loňském roce hospodařily DSO s celkovými příjmy ve výši 4,9 mld. Kč, což bylo o 0,6 mld. Kč méně než v předchozím roce. Zdrojem příjmů jsou především transfery z různých úrovní veřejných rozpočtů (z rozpočtů členských obcí, ze státního rozpočtu, ze státních fondů, z rozpočtů krajů a z rozpočtů regionálních rad). Jejich celkový objem dosáhl 3,9 mld. Kč, jednalo se především o prostředky investičního charakteru (74,2 % celkového objemu), což souvisí s účelem, pro který jsou DSO především zřizovány. Vlastní příjmy DSO činily 1,0 mld. Kč. Tvořily je nedaňové příjmy ve výši 0,9 mld. Kč (zejména příjmy z pronájmu majetku a příjmy z vlastní činnosti) a kapitálové příjmy ve výši 0,1 mld. Kč.

Výdaje DSO činily 4,5 mld. Kč a hospodaření skončilo s přebytkem ve výši 0,4 mld. Kč. (rozpočet předpokládal mírný schodek 0,2 mld. Kč). V souladu s určením přijatých finančních

zdrojů byly výdaje DSO směřovány především na realizaci investičních akcí. Kapitálové výdaje činily 3,5 mld. Kč, což představovalo zhruba 76,0 % jejich celkových výdajů.

Z hlediska odvětvového zaměření činnosti uvedeného ve zřizovatelské listině (podle paragrafů rozpočtové skladby) se největší počet DSO řadil do oddílu 36 - Bydlení, komunální služby a územní rozvoj (celkem 264 DSO) a do oddílu 23 - Vodní hospodářství (169 DSO), kde předmětem činnosti je především zajišťování zásobování pitnou vodou, odvádění a čištění odpadních vod a správa ve vodním hospodářství. Dále pak do oddílu 37 - Ochrana životního prostředí (36 DSO), kde se jedná zejména o zajišťování sběru a svozu komunálních odpadů a nebezpečných odpadů, využívání a zneškodňování odpadů, péči o vzhled obce a veřejnou zeleň, činnosti k ochraně půdy a krajiny apod.

Z hlediska odvětvového složení výdajů směřuje největší objem výdajů do odvětví vodního hospodářství, v loňském roce to bylo 3,5 mld. Kč (77,0 % z celkového objemu výdajů), dále do odvětví bydlení, komunální služby a územní rozvoj (0,3 mld. Kč) a odvětví ochrana životního prostředí (0,2 mld. Kč).

4. Hospodaření Regionálních rad regionů soudržnosti

Regionální rady tvoří součást územních rozpočtů od poloviny roku 2006. Jsou řídicími orgány jednotlivých regionálních operačních programů a jejich hlavním úkolem je administrovat prostřednictvím regionálních operačních programů finanční prostředky z fondů EU.

Regionální rady působí ve všech regionech soudržnosti s výjimkou regionu soudržnosti Praha, kde úlohu regionální rady plní hlavní město Praha, které je odpovědné za implementaci OP Praha-Adaptabilita a OP Praha-Konkurenceschopnost.

Základním zdrojem příjmů regionálních rad jsou transfery ze státního rozpočtu určené na předfinancování výdajů, které mají být kryty prostředky z fondů EU a na spolufinancování národního podílu u projektů realizovaných v rámci jednotlivých regionálních operačních programů a transfery z rozpočtů krajů. Zprostředkovatelem toku finančních prostředků z Evropské unie do rozpočtů regionálních rad a rovněž do rozpočtu hl. m. Prahy, určených na financování programů spolufinancovaných z rozpočtu EU je Ministerstvo pro místní rozvoj. Ostatní zdroje příjmů (nedaňové a kapitálové příjmy) mají spíše doplňkový význam.

Čerpání prostředků ze státního rozpočtu se odvíjí od průběhu činností souvisejících s realizací regionálních operačních programů, tj. vyhlášení výzev k předkládání projektů, schvalování projektů, podepisování Smluv o poskytnutí dotace, vlastní realizace projektů a proplácení dotací jednotlivým příjemcům dotací.

V rozpočtu bylo předpokládáno, že v posledním roce programového období 2007 - 2013 dosáhnou příjmy regionálních rad celkem 15,9 mld. Kč. V kapitole Ministerstva pro místní rozvoj bylo na financování projektů v rámci regionálních operačních programů vyčleněno 15,4 mld. Kč, dále byly předpokládány transfery z rozpočtů krajů ve výši 0,3 mld. Kč a menší část finančních prostředků v rámci nedaňových příjmů. Výdaje regionálních rad měly podle předpokladů rozpočtu činit rovněž 15,9 mld. Kč, tzn. vyrovnané hospodaření.

Vykázaný objem příjmů a výdajů regionálních rad za rok 2013 byl proti předchozímu roku i proti předpokladům rozpočtu vyšší a hospodaření skončilo s mírným přebytkem. Je však nutné vzít v úvahu, že část navýšení na straně příjmů i výdajů (o 0,9 mld. Kč) představují

finanční prostředky přijaté a vynaložené na úhradu plošné a extrapolované finanční opravy vyměřené ROP Severozápad⁵.

Tabulka č. 9: Bilance příjmů a výdajů regionálních rad regionů soudržnosti (v mil. Kč)

Ukazatel	skutečnost k 31.12.2012	rozpočet 2013		skutečnost k 31.12.2013	% plnění rozp.	Index 2013/ 2012
		schválený	po změnách			
1	2	3	4	5	6	7
Nedaňové příjmy	198,6	150,0	150,0	260,3	173,5	131,1
z toho: příjmy z úroků	29,7	.	.	18,6	.	.
sankční platby celkem	102,8	.	.	133,1	.	.
Kapitálové příjmy	0,4	.	.	0,0	.	.
Přijaté transfery (po konsolidaci)	13 930,8	10 400,3	15 712,1	16 119,1	102,6	115,7
z toho:						
- ze státního rozpočtu	13 590,1	10 060,0	15 371,8	14 998,5	97,6	107,7
- z rozpočtu krajů	340,3	340,0	340,0	1 119,2	329,2	328,9
Příjmy celkem (po konsolidaci)	14 129,8	10 550,3	15 862,1	16 379,5	103,3	115,9
Běžné výdaje (po konsolidaci)	1 200,9	1005,6	1 353,0	2 090,5	154,5	174,1
Kapitálové výdaje	13 233,3	9544,7	14 509,1	14 205,2	97,9	107,3
z toho:						
- transfery podnikatelským subjektům	3 715,6	.	.	4 157,6	.	111,9
- transfery neziskovým a podob.org.	688,8	.	.	471,1	.	68,4
- transfery příspěvkovým organizacím	58,7	.	.	0,7	.	.
- transfery veřej. rozpoč. územ.úrovně	9 047,3	.	.	9 840,3	.	108,8
Výdaje celkem (po konsolidaci)	14 434,2	10550,3	15 862,1	16 295,7	102,7	112,9
Saldo příjmů a výdajů (po konsolidaci)	-304,4	0,0	0,0	83,8	.	.

Celkový objem příjmů regionálních rad činil **16,4 mld. Kč**, což bylo o 2,3 mld. Kč více nežli v předchozím roce. Plnění předpokladů rozpočtu dosáhlo 103,3 %. Z kapitoly MMR přijaly regionální rady 15,0 mld. Kč, tj. o 1,4 mld. Kč více nežli v roce předchozím. Z rozpočtů krajů obdržely regionální rady celkem 1,1 mld. Kč, z toho 1,0 mld. Kč představovaly neinvestiční transfery, zde se však jednalo především o výše zmíněnou dotaci regionální radě regionu soudržnosti Severozápad určenou na úhradu finanční opravy. Celkový objem příjmů dále doplnily nedaňové příjmy ve výši 0,3 mld. Kč (tvoří je především příjmy z finančního vypořádání z minulých let, sankční platby a příjmy z úroků).

Celkové výdaje regionálních rad činily **16,3 mld. Kč**, ve srovnání s předchozím rokem byly vyšší o 1,9 mld. Kč, plnění rozpočtu činilo 102,7 %. V souladu se záměry rozpočtu představovaly rozhodující část kapitálové výdaje, tj. výdaje určené na investiční projekty realizované v rámci jednotlivých regionálních programů. Jejich objem činil 14,2 mld. Kč, což představovalo 87,2 % celkových výdajů regionálních rad.

Největší část, celkem 9,5 mld. Kč, byla převedena veřejným rozpočtům územní úrovně (z toho: obcím 5,3 mld. Kč, DSO 0,1 mld. Kč, krajům 4,1 mld. Kč). Podnikatelským

⁵ Ze státního rozpočtu byly Karlovarskému a Ústeckému kraji poskytnuty návratné finanční výpomoci určené na poskytnutí dotace z rozpočtu krajů Regionální radě regionu soudržnosti Severozápad, která byla následně použita na úhradu části celkové finanční opravy vyměřené ROP Severozápad na základě závěrů auditní mise Evropské komise č. 2012/CZ/REGIO/J4/1163/1. Oba kraje proto bezprostředně po obdržení NFV ze státního rozpočtu převedly finanční prostředky v plné výši poskytnuté NFV na účet Regionální rady regionu soudržnosti Severozápad, přičemž současně tomuto příjemci stanovily povinnost převést veškeré poskytnuté prostředky do 10 pracovních dnů na účet Platebního a certifikačního orgánu, jehož výkonem byl pověřen Národní fond Ministerstva financí. Úhrada finanční opravy byla předpokladem pro obnovení refundace a certifikace výdajů ROP Severozápad.

subjektům byly převedeny transfery ve výši 4,2 mld. Kč (v loňském roce 3,7 mld. Kč) a zbývající část 0,5 mld. Kč byla určena příspěvkovým, neziskovým a podobným organizacím.

Podle odvětvového členění investičních výdajů byl největší objem prostředků stejně jako v předchozích letech směřován do odvětví dopravy (6,4 mld. Kč). Větší objemy prostředků byly dále určeny na rozvoj bydlení a komunálních služeb (1,8 mld. Kč), do odvětví průmyslu, stavebnictví, obchodu a služeb (1,4 mld. Kč), na rozvoj tělovýchovy a zájmové činnosti (1,1 mld. Kč) a do oblasti kultury, církví a sdělovacích prostředků (1,1 mld. Kč).

Z hlediska věcného zaměření operačních programů bylo nejvíce prostředků rozděleno v rámci prioritních os zaměřených na projekty zaměřené na rozvoj a obnovu měst a obcí, dopravní infrastruktury a cestovního ruchu.

Běžné výdaje činily 2,1 mld. Kč, proti předchozímu roku to bylo o 0,9 mld. Kč více (částka odpovídá výši výdajů na úhradu korekce). Výdaje na vlastní provoz regionálních rad činily 0,4 mld. Kč, patří sem zejména výdaje na platy a související pojistné a výdaje na nákup služeb. Výše výdajů na provoz regionálních rad a jejich struktura zůstávají dlouhodobě stabilní.

Neinvestiční transfery určené na realizaci projektů činily 0,4 mld. Kč, tj. zhruba stejně jako v předchozím roce. Z toho 0,3 mld. Kč bylo převedeno veřejným rozpočtům územní úrovně. Zbývajících 0,1 mld. Kč bylo převedeno ostatním příjemcům, tj. nefinančním podnikatelským subjektům, obecně prospěšným společnostem, církvím a náboženským společnostem, občanským sdružením a neziskovým a podobným organizacím.

Stejně jako v předchozím období provázely činnost některých regionálních rad problémy, které vedly k pozastavení certifikace ze strany Platebního a certifikačního orgánu, což znamenalo zpomalení procesu čerpání finančních prostředků z fondů EU.

Regionální rady současně ve svých hodnotících zprávách o výsledcích hospodaření (předložených podle Přílohy č. 2 vyhlášky č. 419/2001 Sb.) jako hlavní důvody, které se podílejí na problémech čerpání prostředků z fondů EU, uvádí především složitost při zadávání veřejných zakázek, problematiku řešení majetkoprávních vztahů a průtahy v rámci stavebních řízení, problematiku zajištění nerizikového financování projektů. Jako další důvody pomalejšího proplácení projektů uvádí důkladnější prověřování hospodárnosti vynaložených výdajů či kontrolu správnosti realizace veřejných zakázek (problémy vznikají například při kontrole nekompletních monitorovacích zpráv se žádostmi o platbu, kdy je nutné příjemce vyzývat k doložení chybějících podkladů).

HL. město Praha, které vykonává činnost řídicího orgánu operačních programů Praha - Adaptabilita a Praha - Konkurenceschopnost pro region soudržnosti Praha přijalo z rozpočtu MMR celkem 0,7 mld. Kč (z toho na implementaci programu Konkurenceschopnost 0,3 mld. Kč a programu Adaptabilita 0,4 mld. Kč). OP Praha-Konkurenceschopnost podporuje rozvoj dopravy hlavního města Prahy, zlepšení kvality životního prostředí Prahy, rozvoj inovačního potenciálu hlavního města a jeho podnikatelské prostředí a celkové zatraktivnění městského prostředí. OP Praha-Adaptabilita je zaměřen na podporu zaměstnanosti v Praze. Jeho smyslem je motivace zaměstnavatelů ke zvyšování nabídky pracovních míst, ke zlepšení kvality vzdělávání a modernizaci počátečního vzdělávání, k umožnění přístupu znevýhodněných osob na trh práce a ke zlepšování profesních dovedností stávajících zaměstnanců.

5. Vývoj zadluženosti

Obce (vč. jimi zřizovaných příspěvkových organizací)⁶ vykázaly ke konci roku 2013 celkový dluh⁷ ve výši **92,2 mld. Kč**. Proti roku 2012 se jedná o nárůst o 2,5 %, přičemž v absolutním vyjádření se dluh zvýšil o 2,2 mld. Kč.

V celkovém objemu zadluženosti obcí jsou zahrnuty bankovní úvěry od peněžních ústavů, emitované komunální dluhopisy, přijaté návratné finanční výpomoci a ostatní dluhy, vč. půjček ze státních fondů.

Tabulka č. 10: Souhrnné údaje o zadluženosti obcí ČR v letech 2002–2013 (v mld. Kč)

Ukazatel	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Úvěry	27,3	35,2	38,5	43,7	47,1	46,7	47,4	55,8	59,9	60,9	68,3	68,8
Komunální dluhopisy	15,9	21,7	23,9	23,5	22,9	22,6	22,7	14,7	15,8	14,0	13,8	15,0
Přijaté návratné finanční výpomoci a ostatní dluhy	12,6	13,5	12,4	11,8	10,9	9,9	10,0	10,1	7,6	7,5	7,9	8,4
Celkem	55,8	70,4	74,8	79,0	80,9	79,2	80,1	80,6	83,3	82,4	90,0	92,2

Z uvedených údajů za rok 2013 vyplývá, že na položce úvěrů došlo k nárůstu o 0,5 mld. Kč, na položce komunálních dluhopisů k nárůstu o 1,2 mld. Kč a na položce přijatých návratných finančních výpomocí a ostatních dluhů o 0,5 mld. Kč.

Ve struktuře dluhu obcí mají dlouhodobě největší váhu úvěry, jejichž podíl se během roku 2013 snížil o 1,3 p. b. na 74,6 %, podíl emitovaných komunálních dluhopisů se zvýšil o 0,9 p.b. na 16,3 % a zbývající část dluhu obcí (9,1 %) tvořily přijaté návratné finanční výpomoci a ostatní dluhy.

Úvěry, které obce přijaly od peněžních ústavů, byly podobně jako v minulých letech, směřovány zejména na rekonstrukce a výstavbu technické infrastruktury, na předfinancování investičních projektů spolufinancovaných z fondů EU a na regeneraci a výstavbu bytového fondu. Obce tyto prostředky rovněž použily na rekonstrukce, zateplování a rozšíření školských zařízení, sportovních areálů a jiné občanské vybavenosti. Některá statutární města a hl. m. Praha také čerpaly úvěry poskytnuté Evropskou investiční bankou určené na financování investic do zkvalitnění městské infrastruktury. Tyto úvěry se vyznačují relativně nízkým úročením a velmi dlouhou dobou splatnosti. Až na zanedbatelné výjimky byla většina úvěrů i v roce 2013 obcím poskytnuta v domácí měně.

Vedoucí postavení v poskytování úvěrů si stále udržují Česká spořitelna, a. s., Komerční banka, a.s. a Československá obchodní banka, a.s. V poskytování úvěrů a půjček jsou aktivní i další právnické a fyzické osob, včetně obcí. Zhruba pro polovinu poskytnutých úvěrů a půjček jejich poskytovatelé nevyžadovali ručení. Pokud bylo ručení vyžadováno, nejčastěji šlo o ručení směnkou, majetkem obce nebo budoucími příjmy rozpočtu obce.

Emisi komunálních dluhopisů vykazuje hl. m. Praha (10,5 mld. Kč) a statutární města Ostrava (2,5 mld. Kč) a Liberec (2,0 mld. Kč). Celková účetní hodnota emitovaných komunálních dluhopisů činila koncem roku 15,0 mld. Kč. V roce 2013 hl. m. Praha splatilo jistinu komunálních dluhopisů vydaných v roce 2003 v celkové hodnotě 170 mil. € a zároveň upsalo komunální dluhopisy v nominální hodnotě 200 mil. €.

⁶ Čerpáno z dat přijatých do CSÚIS dne 4.3.2014. V údajích nejsou zahrnuty 4 dobrovolné svazky obcí a 5 příspěvkových organizací, jejichž výkaz nebyl do CSÚIS předán.

⁷ Do údajů o zadluženosti jsou od 1.1.2010 zahrnovány stavy na syntetických účtech 281, 282, 283, 289, 322, 326, 362, 451, 452, 453, 456, 457 a 459.

Položka **přijaté návratné finanční výpomoci a ostatní dluhy** vykázala meziroční růst o 0,5 mld. Kč. Na jedné straně došlo k poklesu přijatých dlouhodobých návratných finančních výpomocí (o 119,7 mil. Kč), ostatních dlouhodobých závazků (o 281,2 mil. Kč), dlouhodobých závazků z ručení (o 0,4 mil. Kč), krátkodobých závazků z ručení (o 0,3 mil. Kč) a jiných krátkodobých půjček (o 9,4 mil. Kč), na druhé straně došlo k nárůstu závazků z krátkodobých směn (o 915,2 mil. Kč), dlouhodobých směn (o 24,4 mil. Kč) a přijatých krátkodobých návratných finančních výpomocí (o 13,3 mil. Kč).

Obce také na své účty přijaly půjčky z rozpočtů **Státního fondu životního prostředí** (120,0 mil. Kč) a **Státního fondu rozvoje bydlení** (9,4 mil. Kč). Půjčky byly směřovány především na ochranu vod, intenzifikace čistíren odpadních vod a jejich výstavbu nebo na opravy a modernizace bytového fondu.

Ke konci roku 2013 stav finančních prostředků na bankovních účtech rozpočtového hospodaření obcí⁸ a běžných účtech jimi zřízených příspěvkových organizací⁹ převýšil hodnotu dluhu (k čemuž naposledy došlo v roce 2008) o 6,3 mld. Kč.

Tabulka č. 11: Stav na účtech a stav zadluženosti obcí a jimi zřízených příspěvkových organizací v letech 2002–2013 (v mld. Kč)

Ukazatel	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Stav na účtech celkem	39,8	47,1	52,2	61,8	65,6	72,6	87,6	69,6	72,5	71,2	87,3	98,5
Zadluženost celkem	55,8	70,4	74,9	79,0	81,0	79,3	80,1	80,6	83,3	82,4	90,0	92,2
Rozdíl	-16,1	-23,3	-22,7	-17,2	-15,4	-6,7	7,5	-11,0	-10,8	-11,2	-2,7	6,3

V roce 2013 vykázalo zadluženost 3 239 obcí z celkového počtu 6 248 obcí, což je více než polovina (51,8 %) obcí z celkového počtu. Počet obcí, které vykázaly v posledních letech zadluženost, zůstává v zásadě stabilizovaný, v loňském roce došlo pouze k mírnému nárůstu (o 22 obcí, tj. o 0,7 p. b.).

Z pohledu posuzování zadluženosti podle velikostních kategorií obcí lze, stejně jako v minulých obdobích, konstatovat, že podíl obcí vykazujících dluh se zvyšuje s rostoucím počtem obyvatel obce. Nejnižší procentní podíl obcí vykazujících dluh lze nalézt v nejnižší velikostní kategorii 1-100 obyvatel (podíl 20,3 %). Velikostní kategorie obcí nad 5 000 obyvatel mají vyšší než 97 % podíl počtu obcí vykazujících dluh. Všechna města s počtem obyvatel nad 50 000 vykazují dluh v souhrnné výši více než 61,5 mld. Kč, což je o 3,1 mld. Kč více než v roce 2012.

Na celkové zadluženosti obcí se i v roce 2013 výrazně podílela 4 největší města ČR. V předchozích letech jejich podíl na celkové zadluženosti klesal (z 61,4 % v roce 2004 až na 46,6 % v roce 2011), v roce 2012 byl tento trend přerušen a podíl 4 největších měst na celkové zadluženosti se zvýšil na 50,6 %. V roce 2013 tento podíl dále vzrostl na 53,4 %, zadluženost čtyř největších měst dosáhla výše 49,2 mld. Kč.

Tabulka č. 12: Údaje o zadluženosti obcí ČR bez hl. m. Prahy, Brna, Ostravy a Plzně v letech 2002-2013 (v mld. Kč)

Ukazatel	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Úvěry	16,5	18,4	19,8	22,0	25,7	25,9	26,9	34,8	35,5	36,3	36,4	34,9
Komunální dluhopisy	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	2,0	2,0	2,0	2,0
Přijaté návratné finanční výpomoci a ostatní dluhy	9,7	9,6	9,1	8,6	7,8	7,0	7,4	6,5	5,7	5,7	6,1	6,1
Celkem	26,2	28,0	28,9	30,6	33,5	32,9	34,3	41,3	43,2	44,0	44,5	43,0

⁸ Zahrnuje SÚ 068, 231, 236, 244, 261.

⁹ Zahrnuje SÚ 068, 241, 244, 261.

Bez zahrnutí čtyř největších měst (tj. hl. m. Praha, Brno, Ostrava a Plzeň) činí zadluženost ostatních obcí celkem 43,0 mld. Kč. U obcí bez těchto největších měst došlo k poklesu celkové zadluženosti o 1,5 mld. Kč.

Tabulka č. 13: Vývoj podílu zadluženosti hl. m. Prahy, Brna, Ostravy a Plzně na celkové zadluženosti obcí v letech 2002–2013 (v mld. Kč)

Ukazatel	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Celková zadluženost obcí v ČR	55,8	70,4	74,8	79,0	80,9	79,2	80,1	80,6	83,3	82,4	90,0	92,2
Zadluženost 4 největších měst	29,6	42,4	45,9	48,4	47,4	46,3	45,8	39,3	40,1	38,4	45,5	49,2
% podíl 4 největších měst na celkové zadluženosti	53,0	60,2	61,4	61,3	58,6	58,5	57,2	48,8	48,1	46,6	50,6	53,4

Celková výše dluhu hl. m. Prahy (vč. zřízených příspěvkových organizací) dosáhla ke konci roku hodnoty 34,1 mld. Kč, což bylo proti předchozímu roku o 2,9 mld. Kč více. Podíl zadluženosti hl. m. Prahy na celkové zadluženosti obcí se proti roku 2012 zvýšil o 2,3 p.b. na 37,0 %.

Zadluženost **příspěvkových organizací zřízených obcemi** (z 8 339 organizací vykazuje dluh 257 organizací, tj. 3 %) dosáhla ke konci roku 2013 výše 375,4 mil. Kč, oproti předchozímu roku se jedná o pokles o 225,3 mil. Kč. Z celkového počtu zadlužených obecních příspěvkových organizací působilo z hlediska odvětvového členění hlavní činnosti nejvíce organizací v oblasti kulturních služeb (21 %). Dále pak 16 % organizací působilo v oblasti rozvoje bydlení, 14 % organizací v oblasti ústavní zdravotní péče a 13 % organizací v oblasti nižšího sekundárního vzdělávání. Zbylé organizace působily např. v oblastech odstraňování odpadů, lesnictví, sociální pomoc, atd.

Dobrovolné svazky obcí vykázaly ke konci roku 2013 dluh ve stejné výši jako v předchozích dvou letech, a to **2,5 mld. Kč**. Dobrovolné svazky obcí využívají získané prostředky především na rozvoj a obnovu místní infrastruktury (vodovody a kanalizace), odpadové hospodářství a na projekty zvyšující atraktivitu jejich území.

Kraje (včetně jimi zřízených příspěvkových organizací) vykázaly ke konci roku 2013 dluh v celkové výši **26,8 mld. Kč**. Hodnota dluhu se meziročně zvýšila o 2,3 mld. Kč (o 9,7 %). Růst dluhu byl vykázan na položce úvěrů (o více než 1,3 mld. Kč), jejichž podíl na celkové zadluženosti krajů dosáhl 87,5 %. Stav přijatých návratných finančních výpomocí a ostatních dluhů se zvýšil o více než 1,0 mld. Kč. V roce 2013 Ministerstvo financí poskytlo dvě návratné finanční výpomoci Karlovarskému a Ústeckému kraji v celkové výši 905,5 mil. Kč v souvislosti s řešením úhrady finanční opravy vyměřené ROP Severozápad. Kraje ani v roce 2013 neemitovaly komunální dluhopisy.

Tabulka č. 14: Souhrnné údaje o zadluženosti krajů ČR v letech 2003–2013 (v mld. Kč)

Ukazatel	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Úvěry	0,2	0,4	1,8	6,5	9,4	11,9	17,4	16,6	19,6	22,2	23,5
Přijaté návratné finanční výpomoci a ostatní dluhy	1,1	1,1	1,1	1,2	1,0	2,7	3,5	2,5	2,7	2,3	3,3
Celkem	1,3	1,5	2,9	7,7	10,4	14,6	20,9	19,1	22,3	24,5	26,8

Některé kraje pokračovaly v čerpání úvěrů poskytnutých Evropskou investiční bankou, jimiž předfinancovávají a spolufinancují rozsáhlé investice do regionální infrastruktury (rekonstrukce silnic II. a III. tříd, občanská vybavenost). Tyto úvěry jsou zpravidla čerpány v několika tranších s různou délkou splatnosti, obvykle přesahující 10 let. Ostatní úvěry přijaly kraje zejména od České spořitelny, a.s., Komerční banky, a.s., nebo Československé

obchodní banky, a.s. za účelem předfinancování investičních projektů, oprav silnic či odstraňování povodňových škod.

Rozdíl mezi stavem peněžních prostředků na bankovních účtech rozpočtového hospodaření krajů a běžných účtech jimi zřízených příspěvkových organizací a stavem zadluženosti se od roku 2003 udržoval nad hranicí 10,0 mld. Kč. V roce 2009 se tento rozdíl skokově snížil na 1,2 mld. Kč. V roce 2012 byl poprvé vykázán stav dluhu vyšší než stav peněžních prostředků (o 1,4 mld. Kč). Ke konci roku 2013 převyšovala zadluženost stav na účtech o 1,1 mld. Kč.

Tabulka č. 15: Stavy na účtech a stav zadluženosti krajů a jimi zřízených příspěvkových organizací v letech 2002-2013 (v mld. Kč)

Ukazatel	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Stav na účtech celkem	6,9	12,5	13,1	15,1	17,8	21,0	24,9	22,1	22,2	24,1	23,1	25,7
Zadluženost celkem	0,0	1,3	1,5	2,9	7,7	10,4	14,6	20,9	19,1	22,3	24,5	26,8
Rozdíl	6,9	11,2	11,6	12,2	10,1	10,6	10,3	1,2	3,1	1,8	-1,4	-1,1

Zadluženost **příspěvkových organizací zřízených kraji** (z 1 968 organizací vykazuje dluh 166 organizací, tj. 8 %) dosáhla ke konci roku 2013 výše 1,4 mld. Kč, oproti předchozímu roku se jedná o pokles o 68,1 mil. Kč. V rámci zadlužených krajských příspěvkových organizací působilo z hlediska odvětvového členění hlavní činnosti nejvíce organizací v oblasti silniční dopravy (42 %). Dále pak 26 % organizací působilo v oblasti vyššího sekundárního vzdělávání a 20 % organizací v oblasti ústavní zdravotní péče všeobecné. Zbylé organizace působily např. v oblastech kulturních služeb, ambulantní zdravotní péče, atd.

Regionální rady snížily výši svého dluhu o 91,7 mil. Kč (pokles o 73,1 % na **33,8 mil. Kč**). Pokles souvisí zejména se splácením krátkodobých úvěrů u dvou regionálních rad.

Územní rozpočty v souhrnu vykázaly k 31.12.2013 zadluženost ve výši **121,6 mld. Kč**, což je o 3,9 % (4,5 mld. Kč) více než v roce předchozím. Jedná se o dosud nejvyšší dosaženou hodnotu zadluženosti.

Celkový objem přijatých půjčených prostředků územními rozpočty v roce 2013 (bez příspěvkových organizací) byl o 5,5 mld. Kč nižší než v předchozím roce (pokles o 21,3 % na 20,5 mld. Kč), zároveň se jedná o nejnižší hodnotu za posledních pět let.

Tabulka č. 16: Stavy na účtech a stav zadluženosti územních rozpočtů v letech 2002–2013 (v mld. Kč)

Ukazatel	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Stav na účtech celkem	47,0	59,9	65,7	77,8	84,2	94,6	114,1	93,4	96,6	97,2	112,3	126,3
Zadluženost celkem	56,8	72,8	77,5	83,5	90,9	92,2	97,2	104,1	105,1	107,2	117,1	121,6
Rozdíl	-9,8	-12,9	-11,8	-5,7	-6,7	2,4	16,9	-10,7	-8,5	-10,0	-4,8	4,7

Stav finančních prostředků na bankovních účtech rozpočtového hospodaření obcí, DSO, krajů, regionálních rad a na běžných účtech příspěvkových organizací územních samosprávných celků se meziročně zvýšil o 14,0 mld. Kč (o 12,5 %) na 126,3 mld. Kč a převyšoval tak o **4,7 mld. Kč** hodnotu dluhu.